

HRVATSKI VOJNIK

Broj 3. Godina I. 15. listopada 2004. www.hrvatski-vojn timer.hr

CIJENA 7 KN

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

REPORTAŽA

Na vježbalištu Dugi Dol - Korana proveden završni dio međunarodnog tečaja vojnih promatrača UN-a

RAZGOVOR Jelena Grčić Polić, pomoćnica ministra za obrambenu politiku

Od zemlje primateljice do zemlje davateljice mirovnih postrojbi

OTTAWA

Havarija podmornice Chicoutimi

Netom nakon primopredaje, bivša britanska podmornica HMS Upholder početkom listopada je s novim imenom HMCS Chicoutimi zaplovila iz Faslanea u Škotskoj prema svojoj novoj bazi u Halifaxu, Kanada. Na otprilike 100 milja sjeverozapadno od Irske u unutrašnjosti plovila izbio je požar. Nestalo je struje, podmornica je ostala plutati na otvorenom moru, a trojica nastradalih članova posade odmah su zračnim putem prevezeni u Irsku. Jedan od njih, poručnik Chris Saunders, pu-

tem je preminuo. U pomoć podmornici uskoro je, u društvu pratećih brodova, došla britanska fregata HMS Montrose. Nakon dosta problema zbog lošeg vremena na Atlantiku, podmornica je 10. listopada vraćena natrag u Faslane. Uzroci nesreće još se istražuju. Na kuloarske prigovore da četiri podmornice klase Victoria koje je Velika Britanija predala Kanadi nisu u najboljem stanju, kanadsko ministarstvo obrane odgovorilo je pripćenjem kojim je demantiralo takve izjave.

LONDON

Nova baza za nove avione

Ministarstvo obrane Ujedinjenog Kraljevstva 12. je listopada objavilo moguće opcije smještanja baze buduće eskadrile mornaričkih ophodnih protupodmorničkih zrakoplova Nimrod MRA4, koja će 2009. godine zamijeniti aktualnu eskadrilu opremljenu inačicom Nimrod MR2. Dvije opcije koje se razmatraju sadašnja su baza Kinloss u Morayu te Waddington u Lincolnshireu.

MANAMA

Pad morskog jastreba

Odmah nakon polijetanja na rutinsku logističku zadaću u Camp Arifjanu, u Kuvajtu, američki helikopter Seahawk An HH-60H srušio se sa sedmoricom putnika koji su, srećom, pretrpjeli tek lakše ozljede.

Riječ je o letjelici helikopterske protupodmorničke postrojbe Red

Lions, koja djeluje u borbi protiv međunarodnog terorizma na području Bliskog istoka.

WASHINGTON

Modernizacija od četiri milijarde dolara?

Američka agencija za obrambeno-sigurnosnu suradnju najavila je Kongresu mogući posao s Turskom, koji bi podrazumijevao modernizaciju 218 turskih zrakoplova tipa F-16. Cijena modernizacije sa svim uključenim opcijama opremanja i usluga iznosila bi oko tri milijarde i 888 milijuna do-

lara. Procjena je izrađena na inicijativu Turske.

Ovakva najava, iako je predviđena zakonom, ne znači da posao jest ili da će biti zaključen.

CALCUTTA

Opasno staro željezo

Indijski ministar obrane Pranab Mukherjee 11. je listopada na tiskovnoj konferenciji izjavio da je vrlo teško procijeniti je li pove-

ćan uvoz mina i čahura kao starog željeza u Indiju dio nekakve zavjere. "Oni koji kupuju takav otpad morali bi provjeriti ima li u njemu koji živi primjerak", izjavio je Mukherjee. Na pitanje razmišlja li vlada o načinima provjere, Mukherjee je odgovorio: "Staro željezo pristize u naše luke. Ono što vlada može učiniti jest da ga provjeri preko carinarnica. No, željezo dolazi brodovima u velikim količinama."

NORFOLK

Truman prema otvorenom moru

Blizu 7600 mornara napustilo je svoju baznu luku 13. listopada kada se eskadra američkog nosača zrakoplova USS Truman zapuтила iz Norfolka na zadaću podrške globalnom ratu protiv terorizma. Osim nosača,

eskadru čini još pet plovila: krstarica USS Monterey, razarači USS Barry i USS Mason, podmornica USS Albuquerque, te borbeni logistički brod USNS Arctic. Zapovjednik je admiral Michael Tracy.

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morh.hr)
Urednica rubrike: Marija Alvir
(marija.alvir@morh.hr)

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić,
Domagoj Vlahović, Josipa Perica
Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,
Dubravko Kovač
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Iva Dobravec
Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Lektor: Lidija Bogišić
Redaktor: Danica Pajić
Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852

Tajnica redakcije: Jasmina Augustić
tel: 4568-041;
fax: 4551-852

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informira-
nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-
platnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AO Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>
E-mail: hvojn timer@morh.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.

Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

**Jelena Grčić Polić,
pomoćnica ministra za
obrambenu politiku**

Hrvatska je svojim iskustvom i kao zemlja koja je prošla rat i kao primateljica UN-ovih operacija jedinstvena na europskom tlu. U nekoliko kriterija pokazujemo stalni napredak

Strana 4

Izobrazba po visokim NATO standardima

Nakon što je obišao Dočasničku školu u vojarni "Ante Starčević", predsjednik Mesić istaknuo je važnost dočasnika u ustroju svake vojske, a posebice važnost izobrazbe koju dobivaju u školi u Jastrebarskom, i to u skladu s visokim standardima NATO saveza u koji želimo ući

Strana 8

Mirovne misije Ujedinjenih naroda - sadašnjost i budućnost Hrvatske vojske

Nakon dvotjednog teorijskog dijela u Središtu za međunarodne vojne operacije, na vježbalištu Dugi Dol - Korana, proveden je i praktični dio obuke u sklopu Temelnog tečaja vojnih promatrača Ujedinjenih naroda UNMOC - 4 (United Nations Military Operation Course)

Strana 12

AH-64 Apache

Već punih dvadeset godina, AH-64 predstavlja najučinkovitije protuoklopno oružje američke vojske, a zbog nedavnog ukidanja programa RAH-66 Comanche, vrlo je vjerojatno da će ovu dominantnu ulogu zadržati sve do 2030.

Strana 22

Naslovnica snimio Tomislav BRANDT

Jelena Grčić Polić

Pomoćnica ministra
za obrambenu politiku

- u mirovnim operacijama trenutno sudjeluje 29 ljudi
- u vrhu smo po zastupljenosti žena u mirovnim misijama
- naši vojni promatrači među najbolje ocijenjenima
- imamo najviše certificiranih instruktora za obuku

Od zemlje primateljice do zemlje davateljice mirovnih postrojbi

Hrvatska je svojim iskustvom i kao zemlja koja je prošla rat i kao primateljica UN-ovih operacija jedinstvena na europskom tlu. U nekoliko kriterija pokazujemo stalni napredak. Ipak, ako se retorički zapitamo jesmo li velesila u mirovnim operacijama, odgovor je ne. Brojnošću smo na 65. mjestu UN ljestvice. Kvalitetom, pak, sigurno smo na mnogo višoj poziciji. Najbolji dokaz za to je da imamo najviše certificiranih instruktora za obuku, njih deset

Domagoj VLAHOVIĆ,
snimio Tomislav BRANDT

Kao sudionik operacija

UN-a imate pravo na
povrat uložениh sredsta-

va a ciklus vraćanja je

posljednjih godina

postao uredniji, traje

šest do osam mjeseci

Peta obljetnica sudjelovanja Hrvatske u međunarodnim misijama UN-a vjerojatno je i najvažnija obljetnica Hrvatske vojske u njezinom mirnodopskom ustroju. Novinari hrvatskih vojnih glasila o tome su redovito izvještavali ali je mnogo važnije da su članke pisali i naši vojnici koji su proveli ili provode vrijeme izvan domovine, u "provedbi i obrani nekih univerzalnih vrijednosti, u skladu s načelom solidarnosti", kako nam je misije opisala pomoćnica ministra za obrambenu politiku Jelena Grčić Polić.

U razgovoru s njom, povodom rečene petogodišnjice, pokušali smo obraditi što više segmenata koji se odnose na sudjelovanje Hrvatske vojske u misijama: prošlost, sadašnjost, budućnost, pozitivne stvari, ali i probleme koje je potrebno što prije riješiti.

Prošlo je pet godina od kada je Hrvatska poslala svoje prve časnike u Sijera Leone. Je li participiranje naše zemlje u mi-

sijama UN-a možda moglo započeti ranije ili kasnije?

Prije jednostavno nije moglo biti. Godine 1999. došlo je do sazrijevanja niza procesa profesionalizacije. Tada smo kao mlada država počeli ozbiljnije ostvarivati drukčiju strategiju nastupa prema međunarodnoj zajednici. Podsjećam, u to doba smo još uvijek na svojem teritoriju imali UN-ovu misiju (Prevlaka op. a.). Misija UNTAES-a u Istočnoj Slavoniji, koja je uključivala složenu strukturu civilne uprave i prijenosa vlasti, dokazala se kao novi tip mirovne operacije i okončana je u siječnju 1998. Ta misija pokazala se iznimno uspješnom, tako da je prigodom obilježavanja 50. godišnjice UN-ovih mirovnih operacija korištena kao ogledni primjer nove generacije tzv. netradicionalnih misija. Samim time smo se predstavili kao zreo subjekt koji može "diplomirati" i prijeći iz pozicije zemlje primateljice mirovnih postrojbi u zemlju davateljicu. Morate imati na umu da je Hrvatska u to vrijeme, kao što je još i

danas, bila umorna od rata, s nizom otvorenih rana. Trebalo je javnosti objasniti da hrvatski sinovi opet idu u potencijalno opasne situacije, ali ovaj put čuvati "tuđi" mir. Je li 1999. bila optimalna godina? Ona je bila jedina moguća!

Do danas smo postigli veliki napredak u kvantiteti i kvaliteti hrvatskog udjela u misijama. Jeste li izvana dobili neke opaske koje uspoređuju naš napredak s napretkom drugih zemalja?

Taj se napredak može sagledati i "mjeriti" na nekoliko načina. S jedne strane on je politički, jer ste primljeni u društvo onih koji daju postrojbe. Također, sudjelujete na sastancima zatvorenog tipa kojima mogu nazočiti samo zemlje davateljice postrojbi. Pitaju nas i za savjet, jer, za razliku od većine drugih, Hrvatska je svojim iskustvom i kao zemlja koja je prošla rat i kao primateljica UN-ovih operacija jedinstvena na europskom tlu. Možemo govoriti i o čisto kvantitativnom uspjehu: povećan je broj misija, vojnika, unaprijeđena su tehnička znanja i vještine, a rasprostranjenost je sada na četiri kontinenta. Ona je jedan od vrlo važnih kriterija UN-a pri prosudbama doprinosa pojedine članice mirovnim operacijama. Dodatno mjerilo su ocjene nadređenih zapovjednika u postrojbama UN-a. Osobno sam ih vidjela nekoliko i nije me sram priznati da se naježim kad ih čitam: te ocjene su najbolje. U vrhu smo i po zastupljenosti žena. Dakle, po nekoliko kriterija pokazujemo stalni napredak. Ipak, ako se retorički zapitamo jesmo li velesila u mirovnim operacijama, odgovor je ne. Brojnošću smo na 65. mjestu UN ljestvice. Kvalitetom, pak, sigurno smo na mnogo višoj poziciji. Najbolji dokaz za to je da imamo najviše certificiranih instruktora za obuku, njih deset.

Neki politički i vojni standardi UN-a i NATO-a su kompatibilni. Koliko nam dobar učinak u UN-ovim operacijama pomaže na putu prema NATO-u. Je li NATO informiran o tom učinku?

Spomenuta kompatibilnost nije ista u svim operacijama, razlikuje se od mandata do mandata. Neke UN-ove operacije su bliže NATO-ovim, i to uglavnom one koje su pod poglavljem VII Povelje UN-a: nametanje mira. Dosta standarda su isti, ali ima i razlika. Ne mogu o tome detaljnije stručno govoriti, to treba prepustiti ekspertima. NATO je apsolutno upoznan s našim sudjelovanjem u UN mirovnim ope-

racijama. Svake godine u sklopu našeg Godišnjeg nacionalnog programa (ANP) i prigodom sastanaka Akcijskog plana za članstvo (MAP), izvješćujemo NATO o tome. Ključno je što sudjelovanjem u operacijama potpore miru stječemo međunarodno iskustvo i postajemo interoperabilni.

U mirovnim operacijama zasad sudjeluje 29 ljudi

Postoji li mogućnost da Hrvatska proširi obim svog sudjelovanja u operacijama UN-a i s nekom naoružanom postrojbom?

Nema ni pravnih ni političkih zapreka. Tu su, međutim, financijske i tehničke. Jesmo li mi to u stanju? Je li to logistički moguće? Nekada može biti dosta komplicirano. Trebate, bar na neko vrijeme i u nekim segmentima, osigurati samopodrživost. Dakle, čak i kada se ide u sastavu nekog drugog kontingenta, to uopće nije jednostavno. Istina, kao sudionik operacija UN-a imate pravo na povrat uloženi sredstava a ciklus vraćanja je posljednjih godina postao uredniji, traje šest do osam mjeseci. U svom nedavnom obraćanju Općoj skupštini UN-a naš predsjednik Vlade je i formalno istaknuo kandidaturu RH za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti 2008/2009. godine. Pri izborima za nestalnu članicu VS-a u jesen 2007., države članice UN-a sigurno će voditi računa i o tome koliko se Hrvatska dokazala svojim ponašanjem u sferi međunarodnih odnosa, ali i potpori UN-ovim mirovnim operacijama. Pri tome će ulogu igrati i činjenica jesmo li bili izbirljivi što se tiče misija ili smo bez zemljopisnih i drugih ograničenja, sukladno svojim mogućnostima, sudjelovali u operacijama UN-a. Spekulativno govoreći, nekako u vrijeme prije izbora za VS mogla bi se, uz zadržavanje mreže vojnih promatrača-pojedinaca, razmotriti mogućnost upućivanja neke male postrojbe u odgovarajuću mirovnu operaciju.

Nedavno je istaknut moćni problem: UN traži sve više hrvatskih vojnika pa bi se lako moglo dogoditi da ostanemo bez najboljih ljudi. Dijelite li i Vi tu bojazan?

To bi se moglo dogoditi u nekoj jako ekstremnoj situaciji, kada bi se Hrvatska voj-ska toliko smanjila a udio u

NATO je apsolutno upoznan s našim sudjelovanjem u UN mirovnim operacijama. Ključno je što sudjelovanjem u operacijama potpore miru stječemo međunarodno iskustvo i postajemo interoperabilni

U našim trenutačnim uvjetima vrlo je važno pratiti trendove, adekvatno se pripremati sustavom izobrazbe i obuke, uspostaviti pravilne rotacije, ukratko stalno prilagođavati koncept odabira, pripremanja i praćenja osoblja. Nakon povratka oni će imati dodatno iskustvo znanje a mi ćemo to na najbolji način iskoristiti u "učenju sustava"

mirovnim operacijama toliko povećao da bi moglo doći do "katastrofe". U praksi, u mirovnim operacijama zasad sudjeluje 29 ljudi. Pogledajte zemlje naše veličine, Dansku ili primjerenije Slovačku. Nemam pri sebi točne podatke, ali one daju mnogo više vojnika, razlika je velika. U našim trenutačnim uvjetima vrlo je važno pratiti trendove, adekvatno se pripremati sustavom izobrazbe i obuke, uspostaviti pravilne rotacije, ukratko stalno prilagođavati koncept odabira, pripremanja i praćenja osoblja... Upravo smo pokrenuli izradu, odnosno usvajanje koncepta pripreme osoblja za NATO zapovjedništva, misije, itd., u kojem pokušavamo pretpostaviti koliko će nam ljudi trebati za dvije, pet ili deset godina. Naravno, o svemu tome se vodi računa u matičnim upravama M-2 i J-1. Ako to trenutačno nije evidentno, to je isključivo rezultat trenutka u kojem se nalazimo, u kojem postoji paralelizam više procesa i gdje je sve usmjereno ka Strategijskom pregledu obrane, na osnovi kojega ćemo definirati i Dugoročni plan razvoja OS. Inače, naravno da šaljemo najbolje ljude. Nakon povratka oni će imati dodatno iskustvo, znanje a mi ćemo to na najbolji način iskoristiti u "učenju sustava". Kao pojedinci i organizacije uče. Ne, ne vidim nikakav katastrofični scenarij, suprotno od toga, on je vrlo pozitivan, vrlo optimističan.

Za obuku u našem SMVO-u zanima se niz zemalja u okruženju

Spomenuli ste pozitivna iskustva ljudi iz misija. No, pojavilo se pitanje njihovog raspoređivanja u sustav nakon povratka.

Znam za to, ali više od slučaja do slučaja, tako da mi se netko obrati i kaže "vratio sam se i neraspoređen sam". Mirovnjaci, na žalost, nisu usamljeni. To se događa i u nekim drugim situacijama, pri odlasku, odnosno povratku sa školovanja ili obuke. S jedne strane je to razumljivo, jer je sustav u promjeni. Koliko znam, takve pojave nisu rezultat nečijeg volontarizma ili loših namjera. To je nešto što moramo dugoročno posložiti. Upravo zato radimo koncepte pripreme i za NATO i za UN osoblje, ali sve to složiti u ustroj koji je u mijeni i pokretu nije jednostavno. Definitivno moramo biti i bit ćemo bolji u planiranju zadaća, a time i ljudskih potreba za te zadaće te u skladu s tim i u razmještaju osoblja.

Dobili smo informaciju da se priprema posjet naših saborskih zastupnika hr-

vatskim mirovnjacima. Kad bi to moglo biti?

Sve je još u ranoj fazi. Zastupnici su pokazali zanimanje, što nam je jako drago. U zemljama koje imaju višegodišnju tradiciju sudjelovanja u misijama UN-a, poput Kanade, Švedske, Danske, Jordana, Indije ili Čilea, to je tradicija. Neke od njih, u sklopu nadležnih parlamentarnih odbora za oružane snage imaju pododbor koji se bavi pitanjima mirovnih operacija, od UN-a pa nadalje. Rade godišnja ili višegodišnja izvješća i prezentiraju napredak, potvrđuju strategije i političke smjernice, te financijska sredstva. Za te potrebe formiraju se i posebne radne skupine koje, među inim, obilaze svoje postrojbe u mirovnim misijama te o nalazima izvješćuju matični parlamentarni odbor.

Ne bismo željeli zaključiti ovaj razgovor bez spominjanja Središta za mirovne vojne operacije i njihovog udjela u posljednjih nekoliko godina. Kako to Vi komentirate?

Oni su napravili jedan veliki pionirski posao. Većina toga je napravljena stvarno golemim zalaganjem pojedinaca koji su to doživjeli kao svoju vlastitu misiju ili poslanstvo. Nisu bili uvijek prepoznani kao takvi, što dodatno pokazuje da je to za njih bilo osobno poslanstvo, da su to radili iz uvjerenja i ljubavi prema svom pozivu. Doživjeli su satisfakciju u certifikatu za obuku koji je Središtu dodijelio UN. Radi se o vrlo traženoj sposobnosti koja nam daje regionalnu posebnost. Za obuku u našem SMVO-u zanima se niz zemalja u okruženju, ali i s drugih kontinenata. Uz naše nacionalno Središte smještena je i međunarodna institucija RACVIAC. Oni se međusobno radno prožimaju i oplemenjuju. Te dvije institucije su pokazale kako zajedničkim radom sposobnosti mogu rasti i kreativno se širiti. Mislim da su izrazito zaslužni, osobito oni koji su sve pokrenuli, koji su napisali prve smjernice, ustrojili Središte i održali prve tečajeve. Mnogo su pridonijeli i "povratnici", oni koji su nakon boravka u nekoj misiji mogli svojim savjetima, utemeljenim na neposrednim iskustvima, unaprijediti obuku. Poseban spomen i zahvalu zaslužuju svi dosadašnji zapovjednici, te svakako naš izrazito sposobni i vrijedni vojni savjetnik pri Stalnoj misiji RH u New Yorku, kao i naš prvi časnik u sjedištu Odjela za mirovne operacije UN-a. ■

Sanitet u Domovinskom ratu

Riječima prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana: "Neću brojati učinke saniteta po vašim djelima, nego po tome jeste li humano postupili", na platnu kinodvorane Doma HV-a "Zvonimir" započela je 5. listopada promocija dokumentarne serije "Sanitet u Domovinskom ratu". Riječ je o dokumentarnom serijalu o radu i ulozi saniteta u ratu, koji potpisuju redatelj Vladimir Tadej te stručni suradnik, potpredsjednik Vlade i ministar zdravstva i socijalne skrbi prof. dr. sc. Andrija Hebrang. Na promociji, gledatelji koji su se okupili u nemalom broju te gotovo do posljednjeg sjedala ispunili kinodvoranu, mogli su pogledati 1. i 8. epizodu serijala te se upoznati s počecima angažmana sanitetskih timova u ratu, njihovim radom, ali i žrtvama koje su dali za slobodnu domovinu. Neposredno prije prikazivanja okupljene je pozdravio ministar obrane Berislav Rončević. Pohvalivši redateljevu ideju da dokumentira ulogu saniteta tijekom ratnih zbivanja, ministar Rončević je istaknuo veličinu ne samo medicinske već i moralne potpore koju je neposredna blizina sanitetskih timova davala hrvatskim braniteljima. Važnost prenošenja informacija - filmovima, knjigama, pjesmama - o sudjelovanju svakog pripadnika Domovinskog rata i važnost ne zaboravljanja

snimio D. Kovač

vremena iza nas istaknuo je i načelnik GSOS-a RH general zbora Josip Lucić. Uzvanike je pozdravio i autor, redatelj Tadej, objašnjavajući početke ovoga projekta. Prvotno je zamišljeno da se u četiri epizode obuhvate i prikažu "sanitetske" priče, ali je njihova brojnost dovela do gotovog serijala s osam polusatnih epizoda, istaknuo je Tadej. Na kraju je riječ uzeo dr. Andrija Hebrang istaknuvši: "Dužni smo nikada ne zaboraviti i uvijek čuvati uspomenu na svakog sudionika obrane domovine. I dužni smo pričati i pisati, snimati filmove o Domovinskom ratu, jer smo istinu o njemu obvezni ostaviti naraštajima koji dolaze. Ako tako ne učinimo, povijest će nam, ali i budućnost, krojiti neki drugi." Nakon uvodnih obraćanja počela je jednosatna projekcija, koja je gledatelje i više nego vjerno vratila u ratno vrijeme i približila im dah bolne, patnjom ispunjene prošlosti, ali i herojstva i nesebičnosti.

A.DEČAK

U povodu Dana neovisnosti položeni vijenci

U povodu Dana neovisnosti Republike Hrvatske predsjednik Stjepan Mešić u pratnji načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Josipa Lucića položio je vijenac i zapalio svijeću za sve poginule branitelje i žrtve Domovinskog rata podno središnjeg križa na zagrebačkom groblju Mirogoj. Vijence su položili u ime MORH-a i pomoćnici ministra obra-

ne Željko Goršić i Josip Budimir te brigadni general Drago Lovrić. Kod Krematorija cvijeće su položili i upalili svijeće general bojnik Jozo Miličević i komodor Ivica Supić. Izaslanstvo MORH-a vijenac je položilo i na grob prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, te kod središnjeg križa na groblju Miroševac.

OJI

Godišnji seminar vojnih psihologa

U Puli je održan redoviti godišnji seminar vojnih psihologa. Tema ovogodišnjeg okupljanja bila je vojna psihologija u novom ustroju obrambenog sustava. Trodnevni seminar (od 28. do 30. rujna 2004.) otvorio je pomoćnik ministra obrane za ljudske resurse Željko Goršić održavši uvodno izlaganje o stanju i predstojećim zadaćama vojne psihologije. Na seminaru je bio 51 vojni psiholog, a kao gosti bili su dr. sc. Ljiljana Pačić-Turk, potpredsjednica Hrvatske psihološke komore te dipl. iur. Miroslav Radić, pravni savjetnik. Oni su predstavili nove podzakonske propise Komore. U sklopu aktivnosti su između ostalog održani radionice na temu "Uzroci izvanrednih događaja (ID-a)" i prikazi stručnih skupova i izobrazbi na kojima su u proteklih godinu dana sudjelovali vojni psiholozi.

OJI

Seminar o obrambenom planiranju proračuna i upravljanju resursima

snimio T. Brandt

U Šibeniku je 11. i 12. listopada održan multilateralni seminar "Obrambeno planiranje, proračun i upravljanje resursima". Seminar su zajednički organizirali Ministarstvo obrane Republike Hrvatske i Ministarstvo obrane Kraljevine Norveške, a uz predstavnike organizato-

ra sudjelovali su i predstavnici ministarstava obrane Bosne i Hercegovine, Bugarske, Mađarske, Makedonije, Rumunjske te Srbije i Crne Gore. Seminar je otvorio državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, koji je u svom pozdravnom govoru istaknuo kako se pred sve zemlje u regiji u nadolazećim godinama postavljaju nove zadaće zbog kojih je, u uvjetima ograničenog obrambenog proračuna, iznimno važno razviti učinkovite mehanizme planiranja i racionalnog upravljanja obrambenim resursima.

Sudionici seminaru su tijekom dvodnevnog rada razmjenjivali iskustva s područja obrambenog planiranja, proračuna i upravljanja resursima.

OJI

Predsjednik Stjepan Mesić posjetio Dočasničku školu u Jastrebarskom

Izobrazba po visokim NATO standardima

Nakon što je obišao Dočasničku školu u vojarni "Ante Starčević", predsjednik Mesić istaknuo je važnost dočasnika u ustroju svake vojske, a posebice važnost izobrazbe koju dobivaju u školi u Jastrebarskom, i to u skladu s visokim standardima NATO saveza u koji želimo ući

Milenka PERVAN STIPIĆ, snimo Davor KIRIN

Kao uvod u obilježavanje obljetnice, Dočasnička škola u Jastrebarskom ugostila je 12. listopada predsjednika RH i vrhovnog zapovjednika OSRH Stjepana Mesića, ministra obrane Berislava Rončevića te visoke vojne predstavnike na čelu s načelnikom GSOS-a generalom zboru Josipom Lucićem. Domaćini predvođeni zapovjednikom Škole satnikom Ivanom Magdićem tako su imali jedinstvenu prigodu da prvi put od svoga osnutka tako visokim gostima zorno pokažu kako funkcionira DŠ, od spavaonica

U svom obraćanju general Lucić vojnicima je ukratko kazao kolika je važnost školovanja i obuke, koliko je važna reforma u tom segmentu, te posebice istaknuo kako u profesionalnom radu, odnosno u samoj strukturi nema razlike u radu časnika i dočasnika. Ministar Rončević također je istaknuo važnost rada dočasnika te pritom kazao kako u standardima smještaja, zbog razumljive situacije, zaostajemo za razvijenijim zemljama, ali da smo u kvaliteti programa u korak s njima, dodavši kako imamo iskustvo iz Domovinskog rata koje druge vojske nemaju.

Nakon što je obišao Dočasničku školu u vojarni "Ante Starčević", u kojoj se osim nje nalazi i Visoka dočasnička škola, predsjednik Mesić razgovarao je s polaznicima. Istaknuo je važnost dočasnika u ustroju svake vojske, a posebice važnost izobrazbe koju dobivaju u školi u Jastrebarskom, i to u skladu s visokim standardima NATO saveza u koji želimo ući, slikovito dočasnike nazvavši "hardverom bez kojega softver HV-a ne može funkcionirati". Istaknuo je ratno iskustvo polaznika i nastavnika Dočasničke škole te potrebu prihvaćanja NATO standarda u cijeloj vojsci, kao i europ-

skih standarda u svim segmentima društva, i to zbog nas samih, a ne zbog zadovoljavanja kriterija za ulazak u te asocijacije. Predsjednik Mesić je rekao kako bi vojna izobrazba trebala biti takva da se nakon vojne službe bez problema može naći novi posao, izdvojivši u tom smislu švicarski primjer.

Govoreći o sudjelovanju hrvatskih vojnika u mirovnim misijama Predsjednik je rekao kako će Hrvatska i dalje, u skladu sa svojim mogućnostima, slati ljude u misije pod okriljem UN-a, dodavši kako na dosadašnje sudjelovanje hrvatskih vojni-

ka u takvim misijama nije bilo prigovora jer smo standardizirani prema onima koji su to davno prije započeli. ■

■ U kvaliteti školovanja ne zaostajemo za drugim vojskama razvijenijih zemalja, istaknuli su visoki gosti u obraćanju dočasnici

■ Predsjednik Mesić u obilasku prostorija škole gdje se odvija nastava

do kabineta u kojima se izvodi nastava.

Najsvečaniji i najuzbudljiviji događaj za svakog vojnika jest susret s vrhovnim zapovjednikom, što se ovdje i te kako osjetilo kada su se svi skupa našli u zajedničkoj prostoriji. Nakon što je zapovjednik DŠ-a ukratko iznio povjesnicu Škole te viziju razvoja, okupljenom skupu su se redom obraćali načelnik GSOS-a general zboru Josip Lucić, ministar obrane Berislav Rončević, te predsjednik Stjepan Mesić.

Proslava Dana ujedinjenja Njemačke

Iako su aktivnosti ISAF-a u predizborno vrijeme vrlo intenzivne, u vojnom kampu Warehouse je 3. listopada održana prigodna proslava Dana ujedinjenja Njemačke. Nakon prigodnih govora i mimohoda uslijedio je manje službeni dio, naime na posebno uređenom platou počele su razne društvene igre i natjecanja, a naokolo je postavljeno nekoliko nacionalnih štandova. Naš je bio osobito prepoznatljiv...

Iz Afganistana Predrag MIKULIĆ

Svečano postrojeni pripadnici njemačkog kontingenta

Proslava najvećeg njemačkog državnog blagdana, Dana ujedinjenja, započela je formalnom vojnom ceremonijom. Nakon svečane mise koja je omogućena vjernicima, kako katolicima tako i protestantima, uslijedilo je svečano postrojavanje. U stroj su bili pozvani svi zapovjednici iz sastava njemačkog kontingenta, do razine satnije, zajedno s prvim dočasnici, te 10-15 vojnika, predstavnika svake postrojbe. Inače, Njemačka u misiji ISAF participira s gotovo 2000 vojnika, a u kampu Warehouse dominira s otprilike 1300 svojih pripadnika. Ovom prigodom u Kabul je stigao i njemački vojni orkestar po imenu "HMK 300", koji je iz Koblenza došao isključivo zbog proslave.

Gužva na hrvatskom štandu

General bojnik Spindler, zapovjednik kabulske multinacionalne brigade, ispred svečanog postroja dao je prijavak najvišem gostu, general pukovniku Kammerhoffu, zapovjedniku glavnog njemačkog operativnog za-

povjedništva. Poslije prigodnih govora, i uz nazočnost mnogobrojnih VIP gostiju, uslijedio je mimohod. Nakon svečanog ručka slijedio je manje službeni dio proslave.

U poslijepodnevnom satima središnji dio kampa Warehouse bio je preplavljen vojnicima, pripadnicima raznih nacionalnih kontingenata. Na u tu svrhu posebno uređenom platou počele su razne društvene igre i natjecanja, kao što su potezanje konopa, precizno gađanje loptom i sl. Također je naokolo postavljeno nekoliko nacionalnih štandova s raznoraznim artiklima, koji su se uglavnom mogli osvojiti igranjem tombole, odnosno kupovanjem raznih srećki i slično. Tu smo se i mi uključili. Naš je štand bio postavljen nasuprot njemačkog orkestra limene glazbe i poštanskog ureda, te je za tren bio ukrašen našim prepoznatljivim nacionalnim bojama i oznakama. Pripadnici 4. voda VP-a, Marković, Bolf, Marolt, Petek, zapovjednica voda poručnica Zekulić i ostali doista su se potrudili, a rezultat je bio sjajan. Tombola koja je ponuđena na našem štandu pokazala se punim pogotkom. Svaka srećka je dobijala, a dobitak su bili naši hrvatski suverniri, kao što su majice, kape, promidžbeni poster, turistički materijali, knjige, CD-ovi i slično. Gužva oko našeg štanda uglavnom

nije popuštala dok i posljednji artikl nije dospio u ruke nekog od dobitnika tombole. Naši pripadnici, koji su "radili" na štandu, obukli su sportsku

odjeću koja je također bila u nacionalnim tonovima, tako da je sve skupa izgledalo vrlo efektno.

Proslava uz čobanac i roštilj

Naša pozitivna prepoznatljivost u kampu je svakoga dana, usudio bih se reći, u uzlaznoj putanji, a osim profesionalnog obavljanja vojnih zadaća i ovakve aktivnosti sigurno mogu tome pridonijeti.

Dok su promidžbeni materijali nestajali s našeg stola, pripremalo se i nacionalno jelo, popularni čobanac. Dida, Bolf, Maslak i ostali bili su zaduženi za taj posao, za što su pose-

U neslužbenom dijelu vojnici su se natjecali u raznim društvenim igrama

bno instalirali kazan i sve kuharske artikle neposredno uz hrvatski štand. Kada je napokon jelo skuhan, najveći je problem bio što je nestalo u tren oka, što u stvari i nije problem nego dokaz vrhunskog kulinarskog umijeća spomenute gospode.

Druženje se produžilo i u noćne sate. Na mnogobrojnim vani postavljenim grill-roštiljima domaćini proslave pripremali su večeru za sve pripadnike kampa. Dok ovo pišem, pitam se ima li išta ljepše u ovim međunarodnim vojnim aktivnostima od ovakvih zajedničkih susreta, mješavina raznih kultura, običaja, nacionalnih kolorita. U tom spoju različitosti svima je sigurno zajedničko dobro raspoloženje koje je i ovaj put prevladavalo. ■

Haiti - zemlja kontrasta

Haiti je najsiromašnija zemlja zapadnog svijeta. Ključne riječi vezane za Haiti su: diktatura, nasilje, siromaštvo, prenapučenost, krijumčarenje droge, voodoo, sida. S jedne strane prljava i siromašna zemlja, a s druge naglašene spiritualnosti i jedinstvene povijesti

Iz Haitija Zvonimir MAJER

Haiti - obožavan od gusara i turista" prvi je i za sada jedini turistički plakat kojeg sam uočio na Haitiju. Tih nekoliko riječi lijepo oslikava tu malu državu smještenu na zapadnom dijelu otoka Hispaniole, kojeg dijeli s Dominikanskom Republikom, u okruženju Kube, Bahama, Puerto Rica, Jamajke, Kolumbije i Venezuele. Haiti je planinska zemlja s tropskom klimom i dvije duge kišne sezone (travanj-lipanj, kolovoz-listopad). Prije polaska na Haiti imao sam priliku uvjeriti se kako mnogi poistovjećuju Haiti s Havajima. A razlike su drastične. Ključne riječi vezane za Haiti su: diktatura, nasilje, siromaštvo, prenapučenost, krijumčarenje droge, voodoo, sida. Prema službenim podacima Haiti je država s najvećom stopom HIV pozitivnih izvan Afrike. Broj stanovnika varira, ovisno o izvoru, i kreće se između 7,5 do 9 mili-

vima i siromaštvu (80 % stanovništva). Dvije trećine stanovništva ovise o ne baš razvijenoj poljoprivredi. Loša ekonomska situacija jedan je od glavnih razloga visoke stope korumpiranosti i kriminala, posebice u glavnom gradu Port au Princeu. Uz to, Haiti je omiljena i glavna karibska zemlja za krijumčarenje kokaina. Uz takvu reputaciju Haićani nisu omiljeni niti dobrodošli u susjednu Dominikansku Republiku, iako masovno ilegalno prelaze granicu u potrazi za poslom.

Povijest prepuna diktatorskih režima

Haiti je zemlja kontrasta. S jedne strane prljava i siromašna, a s druge naglašene spiritualnosti i jedinstvene povijesti. Naime, nakon oslobođenja 1804. godine Haiti je ostao izvan europskih kolonijalnih utjecaja. Zove se

republikom, a povijest joj je prepuna diktatorskih režima. Ranih 80-ih godina prošlog stoljeća Haiti je pretrpio dva teška udara od kojih se nije oporavio. Prva katastrofa bila je gubitak svih domaćih svinja koje je vlada odlučila pobiti radi sprečavanja svinjske groznice. Naknadna istraživanja su pokazala da je to možda bila pogreška. Druga

je bila drastičan pad turizma zbog straha od AIDS-a koji se rapidno širio zemljom.

Iako su crnci dominantno stanovništvo, na Haitiju žive velike zajednice Sirijaca i Libanonaca, a blizu grada Cabareta možete čuti i zvuke polke. Sviraju je potomci poljske postrojbe, još iz doba Napoleona, koji su dezertirali i ostali živjeti na Haitiju. Iako je

školovanje obvezno i besplatno za djecu do 13 godina, samo 40% djece školskog uzrasta pohađa školu. Velika kolonija Haićana (oko 1,5 mil.) živi u SAD-u i novčano pomaže obitelji.

Posebna priča je novac. Lokalna moneta je gourde, ali u javnom sektoru sve cijene su izražene u haićanskim dolarima koji postoje samo u glavama Haićana. Naime, u prošlosti je gourde bio vezan za američki dolar u omjeru 5 naprama 1 i taj omjer Haićani su zvali haićanski dolar. U međuvremenu gourde je uvelike devalvirao i sada je omjer 35:1 ili u haićanskim dolarima 7:1. U praksi to izgleda ovako: čujete cijenu u haićanskim dolarima, date američke dolare i dobijete nazad gourde. Inače, cijene su nevjerovatno visoke s obzirom na životni standard. Na primjer, litra vode za piće košta 2 američka dolara, jedna jabuka 1 američki dolar, litra mlijeka 2 američka dolara, a bezobrazni taksisti tražit će za kratku vožnju do 40 američka dolara.

Haiti je prva crna republika na svijetu. Upravo ove godine obilježava 200 godina neovisnosti. Povijest Haitija, bivše francuske kolonije pod nazivom Saint Dominique, obilježena je većim dijelom političkim nasiljem. Prvi predsjednik Jean Jacques Dessalines zemlju koja se prije zvala Arawak nazvao je Haiti. Nakon niza diktatorskih vlada, Haiti je prihvatio carinsku uniju sa SAD-om. Nakon dolaska američkih marinaca 1915. godine stanje u zemlji se stabiliziralo. Američke trupe povukle su se s Haitija 1943. godine, a u zemlju se ponovno vratio diktatorski režim. Najpoznatiji diktatori iz tog vremena bili su Francois "Papa Doc" Duvalier i njegov sin Jean-Claude "Baby Doc". Nakon trideset godina diktatorske vojne vlasti 1990. godine Haićani biraju za predsjednika Jean Bertrand Aristidea. On je vojnim udarom 1991. godine svrgnut s vlasti, a ponovno ju

Stotine tisuća Haićana živi u siromaštvu (80% stanovništva)

juna. Službeni jezici su francuski i kreolski. Katolici čine 80% stanovništva, a protestanti 16%. Uz to oko polovice stanovništva prakticira voodoo.

Haiti je najsiromašnija zemlja zapadnog svijeta. Kao rezultat dugogodišnjih diktatura, lošeg upravljanja i sankcija, ekonomija je opustošena, a razina nezaposlenosti izrazito visoka. Stotine tisuća Haićana žive u slumo-

je preuzeo 1994. Po drugi put Aristide je izabran za predsjednika tijekom izbora 2000. godine, uz bojkot i optužbe opozicije za manipulaciju. Protu-vladine demonstracije eskalirale su 2003. godine i prerasle u nasilje.

UN na Haitiju

Početkom 2004. godine pobunjenici zauzimaju grad Gonaives, čime je obilježen početak glavnog revolta protiv Aristidea. U veljači ove godine predsjednik po drugi put odlazi u egzil i napušta zemlju. Upravljanje zemljom preuzima prijelazna vlada, a UN upućuje međunarodne intervencijske snage sastavljene od postrojbi iz SAD-a, Francuske, Kanade i Čilea, sa svrhom uspostave sigurnosti u zemlji i osiguranja humanitarnih aktivnosti, a 1. lipnja uspostavljena je UN-ova stabilizacijska misija na Haitiju (MINUSTAH) na inicijalno razdoblje od 6 mjeseci.

■ *Haiti je smješten na zapadnom dijelu otoka Hispaniole, kojeg dijeli s Dominikanskom Republikom, u okruženju Kube, Bahama, Puerto Rica, Jamajke, Kolumbije i Venezuele*

Nazočnost UN-a na Haitiju datira od veljače 1993. godine kada je uspostavljena prva mirovna operacija UNMIH koja nije bila uspješna zbog nesuradnje haićanskih vojnih autoriteta. U lipnju 1994. godine Vijeće sigurnosti šalje 20 000 vojnika radi uspostave stabilnosti u zemlji. Do 2001. godine provedeno je više uzastopnih mirovnih misija. Kroz to razdoblje uočen je određeni pozitivni razvoj, uključujući obnovu demokracije, razvoj socijalnog društva, ali ozbiljne reforme nisu nikada provedene. Prije 10 godina u obnovu i razvoj zemlje uloženo je više od 2,6 milijardi američkih dolara, od kojih je većina završila u privatnim džepovima.

Trenutačna situacija u zemlji

Zemljom pokušava upravljati prijelazna vlada, ali bez stvarnog autori-

■ *Svečana ceremonija otvaranja misije MINUSTAH održana je 1. lipnja 2004. godine u Port au Princeu, uz vrlo skromne vojne snage*

teta. Na Haitiju egzistira veliki broj različitih naoružanih skupina, s različitim pozadinom i različitim ciljeva. Dominantne su skupine: Nacionalna policija Haitija, nakon raspada sustava uopće nije postojala a trenutano broji oko 2000 ljudi, povremeno je uključena u sve vrste kriminala i ne uživa posebno povjerenje naroda; zatim skupine bivše vojske (koji zahtijevaju ili ponovni prijem u vojsku ili umirovljenje), Chimeras - skupine koje podržavaju povratak bivšeg predsjednika Aristidea (usko povezane s lokalnom policijom, nijedan oblik kriminala im nije stran), organizacija Front Revolutionnaire koja djeluje u Gonaivesu, Front de Resistance - pobunjenici protiv predsjednika Aristidea, dosta privatnih vojski, dosta kriminalnih skupina povezanih s krijumčarenjem droge. Većina naoružanih skupina funkcionira po načelu "for profit". Lokalne vojske za sada izbjegavaju oružane sukobe s UN-ovim snagama, iako povremeno testiraju djelotvornost i ekspeditivnost postrojbi nasilničkim ponašanjem u njihovoj blizini. Stanje u zemlji je relativno stabilno, uz povremene demonstracije, te interne sukobe manjih razmjera.

Hrvatski vojni psiholog u misiji

Mirovna misija MINUSTAH sastavljena je od dviju komponenti - civilne, koju čine 1622 pripadnika civilne policije i vojne, koju će sačinjavati 6700 vojnika. Uz stalne aktivnosti vezano za zaštitu ljudskih prava, nova misija ima mandat uspostaviti sigurnost i stabilnost, provesti razoružanje i demobilizaciju, restrukturirati i obučiti lokalnu policiju, pomoći u uspostavljanju javne sigurnosti i pomoći u provedbi parlamentarnih izbora 2005. godine.

Svečana ceremonija otvaranja misije MINUSTAH održana je 1. lipnja 2004. godine u Port au Princeu, uz vrlo skromne vojne snage. Nakon dva mjeseca, one su još uvijek bile ispod 2500 ljudi a veći dio Haitija je

vojno nepokriven. U misiji sudjeluju: Argentina, Benin, Bolivija, Brazil, Čile, Francuska, Hrvatska, Kanada, Nepal, Paragvaj, Peru, SAD i Urugvaj, a još se očekuje dolazak vojnika iz Gvatemale, Maroka, Meksika, Španjolske i Sri Lanke. Puni sastav očekuje se sredinom rujna kada bi trebao započeti i proces razoružanja. U protekla dva mjeseca mnogo truda je uloženo u uspostavljanje misije, usklađivanje djelovanja, prihvata i raspored snaga na terenu, te pripreme za nogometnu utakmicu između reprezentacija Brazila i Haitija, prvotno zamišljena kao multidimenzionalni projekt: s jedne strane kao znak prijateljstva Brazila, vodeće zemlje u misiji, a s druge strane kao prilika za početak razoružanja (ideja je bila dijeliti ulaznice u zamjenu za oružje). Kako sada stvari stoje utakmica će biti ipak samo znak prijateljstva i simpatija Brazila prema Haitiju.

Hrvatsku vojsku u misiji predstavlja jedan vojni psiholog u Zapovjedništvu misije na dužnosti savjetnika za prevenciju stresa. Drugim riječima, odgovoran je za potporu pripadnicima misije pod traumatskim stresom, uključujući i PTSD, trening i obuku pripadnika Zapovjedništava u vezi s kontrolom stresa, te preventivne djelatnosti kontrole stresa u kontingentima (obilasci, predavanja, ispitivanja stanja u postrojbama, nadzor provedbe i savjetovanja u vezi s provedbom kontrole stresa).

UN nema baš često vojnog savjetnika za prevenciju stresa u zapovjedništvu. Moglo bi se reći da je ovaj put napravljena iznimka, zbog procjene povećanog rizika u provedbi misije. Mjesto izgleda obećavajuće. To je izvrsna prilika za promociju hrvatske vojne psihologije u svijetu. ■

Na vježbalištu Dugi Dol - Korana proveden završni dio međunarodnog tečaja vojnih promatrača UN-a

Mirovne misije Ujedinjenih naroda - sadašnjost i budućnost Hrvatske vojske

Radi što realnije obuke, u praktičnom dijelu tečaja implementiraju se ratna i opća vojna iskustva s onima stečenim u mirovnim misijama u kojima su sudjelovali i još uvijek sudjeluju i hrvatski vojnici. Prema očekivanjima Ujedinjenih naroda, Hrvatsku vojsku čekaju još zahtjevnije zadaće u pripremama za mirovne misije, kao i veći angažman u njima

Marija ALVIR,
snimio Tomislav BRANDT

Nakon dvotjednog teorijskog dijela u Središtu za međunarodne vojne operacije, na vježbalištu Dugi Dol - Korana, proveden je i praktični dio obuke u sklopu Temeljnog tečaja vojnih promatrača Ujedinjenih naroda UNMOC - 4 (United Nations Military Operation Course). Riječ je o tečaju na kojem se pripremaju vojnici za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim misijama u sklopu UN-a, dakle nenaoružani i radi pomirenja zaraćenih strana ili očuvanja postignutog mira, a ovo je četvrti tečaj te vrste koji organizira i provodi Središte MVO-a te ujedno drugi takav tečaj međunarodnog karaktera koji provode hrvatske oružane snage.

Na tečaju je sudjelovalo 26 polaznika, od kojih je 19 pripadnika Hrvatske vojske i sedam stranih časnika - po dvojica iz Kazahstana, Kirgistana i Malavije te jedan iz San Salvadora, a svi zajedno proveli su tri tjedna, od 20. rujna do 7. listopada, na priprema za nove zadaće koje ih čekaju u sklopu misija pod zastavom UN-a.

Prihvati izazov - postani mirovni promatrač UN-a

Tijekom posljednjeg tjedna provedbe tečaja, odnosno njegovog praktičnog dijela koji se provodi u terenskim uvjetima, uz polaznike tečaja sudjelovali su i drugi pripadnici Hrvatske vojske te je na vježbalištu Dugi Dol - Korana od 3. do 7. listopada bilo oko 190 sudionika. Svi oni sudjelovali su u vježbama koje su obuhvaćale razne scenarije situacija u kojima bi se mogli za teći budući mirovnjaci, a dio toga imali su priliku vidjeti i predstavnici Vojno-diplomatskog zbora te visoko grčko vojno izaslanstvo, kao i pomoćnica ministra za obrambenu politiku Jelena Grčić Polić.

Inscenirane situacije priređivane su kako bi se polaznike tečaja uvježbalo za snalaženje u što realnijim uvjetima, a zajedno s njima u tim su vježbama sudjelovali i pripadnici bojne za specijalna djelovanja, koji se već dulje vrijeme pripremaju za odlazak u

Rješavanje talačke situacije

borbenu misiju, te pripadnici HRZ-a, koji su sa specijalcima izveli vježbu rješavanja talačke situacije uz pomoć helikoptera, kao i ročni vojnici. Oni su, pak, zaslužili posebne pohvale za svoj "nastup", glumeći u tim scenarijima koji su polaznike tečaja stavljali u različite (ne)prilike. Tijekom boravka na Korani imali smo i sami prigodu vidjeti kako se budući pripadnici mirovnih misija UN-a snalaze kada pred njihovim prostorijama bučno prosvjeduje skupina nezadovoljnih izbjeglica ili, pak, kada ih zarobe i otmu pripadnici nekih paravojnih postrojbi, a posebice je dojmpljiva bila "psihotortura" polaznika kako bi se utvrdila njihova psihička spremnost za moguće misije. Doista je sve izgledalo prilično stvarno pa stoga i ne čudi što neki od njih nakon takvog tečaja ipak shvate kako odlazak u mirovnu misiju i nije za njih. Dakako, svi polaznici na kraju tečaja dobiju certifikat, odnosno uvjerenje o sudjelovanju, no ocjenu o uspješno savladanom tečaju dobiju samo oni koji svojim znanjem i umijećem doista dokažu da su spremni za taj izazov.

U očekivanju zahtjevnijih zadaća u UN-u i utjecajnijeg mjesta u HV-u

Kao i prethodni, i ovaj se tečaj može pohvaliti izvrsnom organizacijom i kvalitetnom provedbom, što su potvrdili i sudionici, a o pripremama za tečaj razgovarali smo sa zapovjednikom Središta MVO-a kapetanom bojnog broda Ivanom Anićem i voditeljem tečaja bojnikom Draženom Budinskim te jednim od instruktora satnikom Josipom Štefancem. Svi oni istaknuli su važnost međunarodnog karaktera tečaja te ujedno izrazili zadovoljstvo njegovom provedbom, kao i nadu da će važnost i kvaliteta tog tečaja osim u UN-u biti prepoznani i u HV-u, te da će i Središte MVO-a napokon biti vrednovano u skla-

■ Nakon "psihotorture" koju su nad polaznicima tečaja proveli "otmičari", uslijedilo je spašavanje "talaca"...

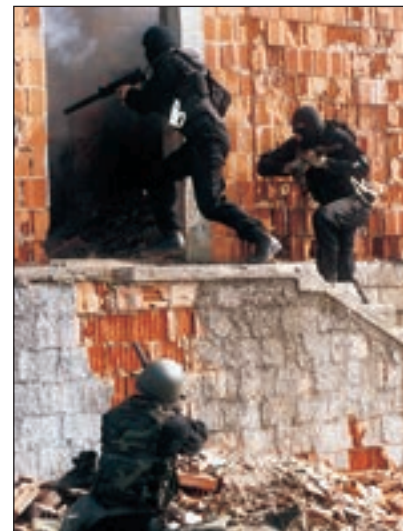
du sa svojim dostignućima. Naime, prema riječima njegovog zapovjednika, to Središte svojom ulogom zaslužuje važnije mjesto u sustavu OSRH-a, napose s obzirom na sve zahtjevnije zadaće, pa su stoga u potpunosti opravdana i ta očekivanja, koja bi mogla biti realizirana u budućem ustroju OSRH-a.

Zadovoljstvo provedbom tečaja izrazili su i neki od stranih polaznika, a natporučnik Arman Yessentayev iz Kazahstana i satnik Leonard E. Mwase iz Malavije posebice su oduševljeni praktičnim dijelom, te su obojica izrazili uvjerenje da bi upravo takve scenarije kakve su uvježbavali posljednji tjedan mogli doživjeti u nekoj od mirovnih misija u koje bi uskoro mogli otići. Njihov hrvatski kolega, poručnik Ilija Komljen, također je istaknuo realističnost obuke koju su prošli u sklopu tečaja,

■ Instruktori su polaznike tečaja stavljali u različite (ne)prilike, u čemu su im pomagali i ročnici

zaključivši pritom da je i cilj takvih tečajeva osposobiti vojnike kako bi bili spremni prihvatiti izazov. On se, kako nam je povjerio, na taj korak odlučio ponajprije zbog egzistencijalnih razloga, a nakon ovog tečaja osjeća se, dodao je, potpuno spremnim za odlazak u mirovnu misiju te vjeruje kako će mu, uz iskustva stečena ti-

jekom Domovinskog rata i dosadašnjoj vojnoj karijeri, i te kako koristiti i ona usvojena na ovom tečaju.

Govoreći o organizaciji tečaja, njegov voditelj bojnik Budinski istaknuo je kako se radi što realnije obuke u praktičnom dijelu tečaja implementiraju ratna i opća vojna iskustva s onima stečenim u mirovnim misijama u kojima su sudjelovali i još uvijek sudjeluju i hrvatski vojnici, napominjući kako svaka od tih misija ima svoje specifičnosti te stoga zahtijeva i pose-

ban pristup. Izrazio je ujedno uvjerenje da će se ovakvi tečajevi proširiti što, kako je dodao, od Hrvatske očekuje i UN, zaključivši pritom da su upravo mirovne misije budućnost Hrvatske vojske. ■

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO I PARTNERSTVO
ZA MIR
raspisuje**

INTERNI NATJEČAJ

za sljedeća radna mjesta i propisane uvjete:

1. Viši stručni savjetnik, SRM I. - jedan izvršitelj

Uvjeti:
VSS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- položen DSI
- 10 godina radnog staža

2. Stručni savjetnik, SRM I. - dva izvršitelja

Uvjeti:
VSS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- položen DSI
- 5 godina radnog staža

3. Stručni savjetnik, ustrojbeno mjesto: bojnik - jedan izvršitelj

Uvjeti:
VSS ili VŠS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- odgovarajuća razina vojne izobrazbe

4. Viši stručni referent, ustrojbeno mjesto: satnik - jedan izvršitelj

Uvjeti:
VSS ili VŠS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- odgovarajuća razina vojne izobrazbe

Mjesto službe za navedene dužnosti je Zagreb. Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta potrebno je dostaviti do **15. studenoga 2004.** na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb ili na e-mail nato@morh.hr. Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 01/4568-099 ili 01/4567-280.

Miloš Vojnović, hrvač "Gavrilovića" i najbolji pojedinac Prvenstva

Ovaj naslov posebno

"Ovo mi se sigurno više nikada neće dogoditi.

Lijepa uspomena na vojsku i vojničke dane.

Proslavili smo uspjeh, bili primljeni i kod visokih časnika, bili pohvaljeni...

I moji nadređeni u satniji, natporučnici Barić i

Mandir, 'procvali' su nakon našeg uspjeha.

Nikad ih nisam vidio tako zadovoljne"...

Domagoj VLAHOVIĆ,
snimio Tomislav BRANDT

Sajna tradicija hrvatskog sporta u Petrinji čini se nastavlja se s devetnaestogodišnjim Milošem Vojnovićem. Hrvač "Gavrilovića" je još prije tri godine postao član seniorske momčadi svojeg kluba, te nastavio vlastitu žetvu medalja koju je počeo još kao "limač". Posljednji naslov koji je osvojio za njega je nešto novo: hrvajući za Satniju za obuku vojnika vrhunskih sportaša na nedavnom Prvenstvu OS RH u hrvanju postao je prvak u kategoriji do 96 kg, te najbolji pojedinac cijelog prvenstva.

Osvojili ste naslov bez izgubljenog boda u svim

borbama. Znači li to da Vam je bilo lako?

Možda je bilo malo lakše nego na normalnim natjecanjima, ali dokazao sam svoju spremnost koju održavam pa i podižem, tako da ostali nisu imali previše šansi. Sve sam borbe riješio tušem. Zapravo, kategorija do 96 kg nikako nije moja kategorija, ostali su bili po 15-ak kg teži od mene. Unutar sportske satnije rasporedili smo se po kategorijama tako da se momčad razvuče da se postigne što bolji ukupni rezultat. To nam je i uspjelo, bili smo najbolji.

Osvojili ste gomilu trofeja. Koliko Vam je ovaj

uspjeh drag?

Osobito mi je drag, jer mi se sigurno više nikada neće dogoditi. Lijepa uspomena na vojsku i vojničke dane. Proslavili smo uspjeh, bili primljeni i kod visokih časnika, bili pohvaljeni... I moji nadređeni u satniji, natporučnici Barić i Mandir, "procvali" su nakon našeg uspjeha. Nikad ih nisam vidio tako zadovoljne.

Koja je razlika između vašeg grčko-rimskog i slobodnog stila hrvanja?

Jedina razlika je u tome što su u slobodnom stilu dopušteni zahvati hvatanja nogu, no to ga čini potpuno drugim sportom. Jednom sam bio na

OS RH u hrvanju

mi je drag

turniru u Makedoniji i hrvao tim stilom. Nisam imao nikakvih šansi. Tamo smo bili poput lutaka za trening.

Jedno "stručno" pitanje: zbog promjena kategorija u hrvanju je često potrebno na brzinu skinuti kilograme. Kako u tome uspijevate?

Kilažu možeš skidati i mjesec dana, ali ćeš cijelo vrijeme biti sav nikakav. Obično odvojim tjedan dana. Svaki dan, uz dva treninga dnevno, debelu odjeću i malo slabiju "papiću" da se skinuti po kilu, kilu i pol dnevno. Dosta je psihički naporno: moraš otrčati pet kilometara, dignuti koju tonu utega, a sve to s 30% uobičajene količine prehrane.

U hrvačkom treningu 50% vremena se troši na hrvačku tehniku, 30% na kondiciju, a 20% na snagu. Ipak, hrvanje je samo po sebi snaga, poput dizanja utega. Kad u mečevima dižeš čovjeka od 80

kg, on odjednom ima 150 kg jer se trga i rita.

Kakvi su uvjeti za trening u Petrinji?

Prema ostalima u Hrvatskoj su ne super, nego bajni. Imamo opremu, dvoranu, saunu... ali opet, to nije dovoljno. Hrvanje mnogo traži, a malo daje. Od njega se ne može živjeti. Ne može se zaraditi niti jedna normalna plaća. Dakle, nije sport kojim se možeš profesionalno baviti. Prihodi su oko 2000 kuna mjesečno. Kad sam bio klinac, u školi, i sad kad sam u vojsci, to je O.K. No, zbog financija se vjerojatno još dugo neću moći baviti hrvanjem.

Ipak, kad bi kojim čuđom iskrasnio neki sponzor, koji bi Vam omogućio sve što je potrebno, biste li mogli postići svjetske rezultate?

Uz dobar novčani poticaj, mogao bih. Prije svega trebao bih sudjelovati na što više međunarodnih natjecanja, biti na pripremama u inozemstvu... Na žalost, o tome uopće ne razmišljam. Malo sam ljut kad se sjetim što sam sve napravio i uspio, koliko sam trenirao, koliko sam se puta "potrgao", a nizašto. Ipak, kad ne treniram, kao da sam bolestan.

Hrvanje mi je puno pomoglo u životu. Upoznao sam mnogo sportaša, putovao sam, imam super ekipu, prijatelje... Sve što mi je hrvanje dalo, to je ono najbolje u meni. ■

STRETCHING - način da budemo u dobroj formi

Danas milijuni ljudi otkrivaju dobrobit kretanja. Gdje god pogledate ljudi hodaju, jogiraju, trče... Čemu odjednom to zanimanje za vježbanje? Posljednjih je godina medicinsko istraživanje pokazalo da je većina bolesti izravno povezana s nedostatkom vježbanja. Svijest o toj činjenici promijenila je i način življenja.

Preporučljivo i u vojsci

Vježbanje je važna veza između sjedećeg i aktivnog života. Održava gipkost mišića, priprema nas za kretanje i pomaže da se svakodnevne promjene tjelesnog stanja, od neaktivnosti do intenzivne aktivnosti, podnose bez posljedica. Istezanje prije ili poslije vježbe umanjuje rizik od trkačkih ozljeda. Istezanje nije komplicirano, ali ako se radi pogrešno može prouzročiti više štete nego koristi. Zbog toga je vrlo važno poznavanje tehnike istezanja. Ono se mora prilagoditi mišićnoj strukturi, gipkosti i različitim stupnjevima napetosti. Ključ uspjeha je u redovitosti i opuštenosti. Cilj istezanja je smanjiti mišićnu napetost te se stoga ono mora izvoditi slobodnim kretanjama pri čemu ne treba ustrajavati na postizanju krajnje gipkosti jer to često dovede do istegnuća i ozljede mišića. Istezanje je potpuno prilagodljivo pojedincu. Ne morate se podređivati strogoj disciplini. Pravilnim pristupom istezanju svatko može biti u dobroj formi. Ne morate biti vrhunski sportaši, zato se istezanje preporučuje i u vojsci. Sve se mora raditi postupno i polagano, osobito u početku. Počnite lagano i budite redoviti. Svatko se može naučiti istezati bez obzira na dob ili gipkost. Ne morate biti u vrhunskoj formi, niti poznavati posebne atletske vještine. Dakle i za vojnike vrijede sve tehnike istezanja. Postupci su nježni i polagani, prilagodljivi individualnim razlikama u napetosti mišića i gipkosti. Istezati se može u bilo koje vrijeme i bilo gdje, prije i poslije tjelesne aktivnosti.

Kako se istezati?

Redovito istezanje čini sljedeće: smanjuje mišićnu napetost i opušta tijelo, omogućuje slobodnije i lakše kretanje, te poboljšava koordinaciju, sprječava ozljede, olakšava naporne aktivnosti poput trčanja, razvija svjesnost tijela, poboljšava cirkulaciju i ugodno je. Pravilno je istezati se opušteno i suzdržano s usmjeravanjem pažnje na mišiće koji se istežu. Da bi se napeti mišići ili skupine mišića opustili, potrebno je neko vrijeme, ali kada se počnete osjećati dobro, utrošeno vrijeme se brzo zaboravlja. Kad se počnete istezati, provedite 10-30 sekundi u laganoj fazi. Bez trzanja! Zatim idite do točke u kojoj osjećate blagu napetost i u izdržaju se opuštajte. Disanje bi trebalo biti lagano, u ritmu i kontrolirano. Ako se pri istezanju nagnete naprijed, izdahnite, a zatim pri izdržaju dišite polagano. Redovitim istezanjem, s osjećajem ugodnosti i bez boli, poboljšat ćete svoje trenutačne mogućnosti i biti korak bliži svojim prirodnim granicama.

Sandra VRANEKOVIĆ

Eagle IV

ŠVICARSKA tvrtka MOWAG predstavila je prvi prototip lakog oklopnog vozila Eagle IV. Novo je vozilo nastalo na temelju logističkog vozila Duro III koje također proizvodi MOWAG. Eagle je, što se jasno vidi iz imena, četvrta inačica u obitelji Eagle. Prve tri inačice su nastale na temelju američkog Hummera. Posljednja, četvrta, inačica Eaglea nudi bolje značajke, ponajprije povećanu oklopnu zaštitu osobito protiv mina, a novo podvozje omogućava veću težinu i nosivost. Razvoj Eagle IV trajao je nepunu godinu.

Filozofija razvoja Eaglea IV bila je da maksimalno zaštititi odjeljak za posadu dok su prednji (motorni) i stražnji (teretni) odjeljci nezaštićeni. Takav pristup snižava masu vozila, a i nalet kotača na minu ostavlja manje posljedice jer nezaštićeni dio oko kotača omogućava normalno širenje udara i zaštitu posade. U slušaju da se štiti cijelo vozilo bilo bi potrebno primijeniti posebnu (vrlo tešku) podnicu koja može podnijeti opterećenje eksplozije jer bi dobar dio konstrukcije vozila morao preuzeti na sebe apsorpciju energije. Također bi se zakomplicirala konstrukcija kotača i osovina.

Podvozje je dvodijelno, na njega su postavljene dvije De Dionove osovine povezane vodilicama i posebnim stabilizatorima koji omogućavaju da sva četiri kotača stalno budu u kontaktu s tlom, osiguravajući optimalnu pokretljivost po teškom terenu. Pokreće ga šestcilindarski turbodizelski motor radne zapremine 5,9 l s common rail izravnim ubrizgavanjem Cummins ISBe250 snage 184 kW (250 KS) najvećeg okretnog momenta od 759 Nm koji zadovoljava EURO III normu o čistoći ispuha. Prijenos snage se obavlja preko petbrzinske automatske transmi-

sije Allison 1000. Vozilo je opremljeno servoupravljačem, samoblokirajućim diferencijalom Torsen na sva četiri kotača, ABS kočnicama i središnjom regulacijom pritiska u gumama. Kao opcija navode se klimatski uređaj, vitlo, grijač, NKB zaštitni sustav i gume s run-flat umetcima. Sva ta oprema povećava masu na 7,6 tona.

Može se naručiti i neoklopljena putnička kabina, za obuku ili za zadaće niskog rizika. Izmjenu kabine moguće je obaviti u radionici za održavanje za oko pola dana. Tako je korisniku omogućeno relativno jednostavno konfigurirati vozilo ovisno o planiranoj zadaći i stupnju ugroženosti.

Maksimalna masa Eaglea IV je 7,4 tona, oklopna zaštita je modularna, osnovna štiti od streljiva 7,62 mm (STANAG 4569 Level 1), a dodatnim oklopom se može pojačati pa tako štiti od streljiva 7,62x54R mm.

Mnogo zajedničkih dijelova između vozila Duro III i Eagle IV čini ih idealnom kombinacijom i korisnik koji se odluči za njih može ostvariti znatne uštede zbog standardizacije dijelova i postupaka za održavanje. Tvrtka trenutačno obavlja završna ispitivanja prototipova, a serijska proizvodnja je planirana za kraj 2004.

I. SKENDEROVIĆ

ZDRUŽENO helikoptersko zapovjedništvo Ujedinjenog Kraljevstva razmatra da na određenom broju svojih Gazella obavi modifikaciju tako da se na lake izvidničke helikoptere Westland Gazelle AH Mk I (SA-341B) postave podvjesni kontejneri sa strojnicama 7,62 mm, a na krov helikoptera postave FLIR sen-

zelle imale slične karakteristike poput francuskih SA 342M. Tako modificirane britanske Gazelle bile bi raspoređene kao zračna potpora britanskim kraljevskim marincima.

Procjenjuje se kako bi takva modifikacija helikoptera bila novčano prihvatljiva, a s njom bi se istodobno postigao i drugi učinak, odnosno

UK razmatra modifikaciju svojih Gazella

premostila bi se određena „rupa“ koja nastaje kašnjenjem dvaju programa razvoja novih helikoptera. Naime, riječ je o programima Battlefield Light Utility Helicopter (BLUH), odnosno Surface Combatant Maritime Rotorcraft (SCMR). Na tu odluku svakako utječe i činjenica da se planira povlačenje iz operativne uporabe (kako u britanskoj armiji tako i u mornarici) helikoptera Lynx AH Mk 7, koje bi se trebalo obaviti do kraja 2005. godine.

D. OSLOVČAN

Umreženi POVRS Spike

IZRAELSKA vojska i tvrtka Rafael Armament Development Authority potpisale su ugovor kojim se pokriva rad na razvoju unaprijeđene inačice protuoklopnog vođenog raketnog sustava (POVRS) Spike. Riječ je o modernom POVRS-u kojeg su osim izraelske odabrale finska, poljska, rumunjska, singapurska i nizozemska vojska. Dolazi u inačicama sa srednjim (MR) dugim (LR) i vrlo dugim (ER) dometom.

Unapređenja bi trebala omogućiti umrežavanje paljbenih jedinica opremljenih Spikeom i stvaranja taktičke slike bojišta, koja se prema potrebi može prosljediti drugim postrojbama. Sustav je nazvan Spike C4I.

Postojeći lanser sustava Spike dogradit će postavljanjem GPS prijmnika, računala, datalinka. Masa nove opreme je 5,9 kg, a masa cjelokupnog sustava ostat će otprilike ista jer su konstruktori uspjeli smanjiti masu postolja i nekih drugih elemenata. Ostali elementi sustava Spike C4I su ručni laserski daljinomjer, prijenosna nadzorna jedinica i radiouređaj.

Unapređenja će, mišljenja su u tvrtki, omogućiti bržu reakciju, brz prijenos podataka od raznih senzora da operatora sustava, bolje upravljanje podacima unutar mreže, stvaranje cjelovite taktičke slike te umanjivanje mogućnosti fratricida.

Ugrađen je GPS uređaj i datalink povezan s lansirnom jedinicom. Taktički podaci koje prikupe elementi novog sustava Spike C4I prikazuju se na posebno prilagođenom laptop računalu koje omogućava razmjenu podataka u mreži. Zapovjednik upravlja sustavom i može distribuirati ciljeve lansirnim jedinicama povezanim u mrežu. Svaka lansirna jedinica ima mogućnost zapovijedanja, ali pravo zapovijedanja u mreži se dodjeljuje prema prioritetu i zapovjednom lancu. Elektronika lansirne jedinice izravno dobiva podatke o cilju (lokacija, status i identifikacija) koji su trenutačno dostupni operatoru-ciljaču. U mrežu sustava Spike C4I se mogu upućivati i podaci iz vanjskih senzora, npr. satelita ili bespilotnih letjelica.

I. SKENDEROVIĆ

Northrop započinje s gradnjom X-47B

AMERIČKA zrakoplovna tvrtka Northrop Grumman koncem kolovoza dobila je milijardu američkih dolara za izgradnju tri prototipa UCAV (Unmanned Combat Air Vehicle) borbene bespilotne letjelice X-47B. Ta sredstva Northrop je dobio na temelju sklopljenog ugovora s agencijom DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency), kojim je preuzela obvezu izgradnje i testiranja tri prototipa X-47B, kroz iduće šestogodišnje razdoblje.

Izgradnja i testiranje naručenih prototipova obavljat će se u sklopu J-UCAS programa (Joint Unmanned Combat Air System), na čemu će uz Northrop zajednički raditi i tvrtke Lockheed Martin i Pratt & Whitney. Kao svoj prijedlog UCAV letjelice Boeing razvija X-45C.

Temeljni cilj J-UCAS programa je izrada borbene bespilotne letjelice koja bi tijekom leta trebala imati smanjeni radarski odraz, u letjelicu bi bili ugrađeni razni senzori te navigacijska i komunikacijska oprema, a sa-

ma letjelica je predviđena za djelovanje u sklopu network-centric okruženja na bojištu koje će biti sve izraženije u idućim godinama. Pritom će glavne zadaće UCAS-a biti SEAD misije (Suppression of Enemy Air Defense), izviđanje duboko iznad protivničkog teritorija, te precizni udari na strateške ciljeve protivnika.

Letjelica X-47B bit će sposobna za polijetanja s kopnenih pista, ali i s paluba nosača zrakoplova. Borbeni radijus bit će joj oko 1500 nm, a težina ubojnog tereta bila bi oko 2025 kg.

D. OSLOVČAN

Danska smanjuje flotu svojih brodova tipa standard Flex 300

DANSKA ratna mornarica pokrenula je program racionalizacije flote svojih 14 višenamjenskih brodova klase Flyvefisker (Standard Flex 300) te reorganizirala koncepciju njihove službe.

Provedbene mjere uključuju ranije povlačenje iz službe četiri broda, odgodu planirane modernizacije borbenog sustava svih preostalih deset plovila te njihovu prenamjenu za jednu od tri stalne operativne zadaće.

Brodovi klase Flyvefisker, duljine 54 metra i lakom istisninom od 320 tona, ušli su u službu između 1989. i 1996. Standard Flex koncept opremanja broda im omogućuje krcanje zamjenjivog korisnog tereta prema specifičnoj zadaći svakog broda, a standardizirani spremnici omogućuju preopremanje broda od jedne namjene u drugu unutar par sati.

Projektirani su za nošenje raznolike kontejnirane opreme i naoružanja za različite namjene. Kolika je fleksibilnost platforme brodova klase Flyvefisker vidi se iz broja različitih zadaća za koje se ti brodovi mogu preopremiti. Postoji čak osam specifičnih zadaća. Prvih pet su tradicionalne vojne; ophodnja, polaganje mina, protuminska borba, protubrodsko i protupodmornička borba, dok u civilne zadaće spadaju zaštita okoliša, oceanografska ispitivanja i hidrografska ispitivanja.

Puna istisnina brodova klase Flyvefisker iznosi oko 500 tona i ovisi o ugrađenom sustavu naoružanja, dok broj članova posade varira između 12 i 18 ljudi, ovisno o vrsti zadaće koja se obavlja. Trup je napravljen od staklom ojačanog poliestera (stakloplastike) koji se pokazao kao dobar materijal zbog malog radarskog odraza (propušta radarsko zračenje), nemagnetskih značajki, male mase i malih troškova održavanja (troškovi održavanja trupa manji su za oko 75

posto u odnosu na plovila slične veličine izgrađena od čelika). Propulzijsko postrojenje se sastoji od kombinacije diesel motora i plinske turbine (CODAG). Postavljena su dva diesel motora MTU 16V396TB94 ukupne snage 4270 kW i plinska turbina General Electric LM500 snage 4000 kW koja omogućuje vršne brzine od 30 čvorova, dok ophodna brzina brodova klase Flyvefisker iznosi 20 čvorova.

No, manjak sredstava u proračunu je prisilio Dansku ratnu mornaricu na štednju smanjivanjem broja plovih jedinica i racionalizacijom službe. Do sada je iz službe povučen Svaerdfisker, dok će prvi brod iz klase Flyvefisker biti povučen tijekom listopada. Treći će se iz službe krajem ove godine povući brod Hajen, a povlačenje četvrtog, Lommen, planira se za 2007.

Slijedom revidirane koncepcije njihove službe, četiri Standard Flex 300 broda služiti će kao brodovi za protuminsku borbu, četiri će služiti za borbenu namjenu (protubrodsko i protupodmornička borba), dok će preostala dva (Seleven i Gribben) služiti kao izvanobalna ophodna plovila sa smanjenim brojem posade, racionaliziranim borbenim sustavom i propulzijskim postrojenjem opremljenim samo s diesel motorima.

M. BRLIĆ

Novi mađarski helikopteri Mi-24P

NAKON generalnog remonta koji je obavljen u mađarskoj tvrtki Danubian Aircraft Co., tijekom ljeta ove godine mađarskom ratnom zrakoplovstvu predan je na operativnu uporabu prvi u nizu od šest borbenih helikoptera Mi-24P, koje je njemačka vlada darovala mađarskom ratnom zrakoplovstvu tijekom 1995. godine. Od ukupno doniranih dvadeset helikoptera njih šest su "P" inačice (proizvedene tijekom 1989.),

koja je znakovita po bočno postavljenom dvocijevnom 30 mm topu, dok su ostali donirani helikopteri znatno starije D inačice koji nisu planirane za remont. Nakon osam godina Mađarska se odlučila na remont „P“ inačica u paketu s preostalim svojih devet Hindova „V“ inačice, a prema očekivanjima ti remontirani helikopteri trebali bi ostati u opera-

tivnoj uporabi do 2015./2020. godine. Nakon probnih letova koji su obavljeni tijekom ljetnih mjeseci predstavnici mađarskog ratnog zrakoplovstva zadovoljni su obavljenim remontom helikoptera Mi-24P.

D. OSLOVČAN

Završna testiranja M3 F-16 MLU

TIJEKOM kolovoza ove godine u zrakoplovnoj bazi Nellis, u Sjedinjenim Američkim Državama, održana je tradicionalna multinacionalna zrakoplovna vježba „Red Flag 04-3“. Ove godine među zemljama sudionicama vježbe veliku pozornost svojim nastupom privlačili su Belgija, Danska, Nizozemska i Norveška (koje su bile ustrojene u obliku namjesni organiziranih snaga pod nazivom EPAF - European Participating Air Forces), i to uvelike zahvaljujući avionima na kojima su letjeli njihovi piloti. Naime, riječ je o borbenim avionima F-16 MLU, odnosno o zadnjoj inačici njihove modernizacije M3 (na vježbi su nastupili sa šest takvih aviona). Ta vježba bila je poprilično dobra (ali i vrlo važna) prigoda za cjelovito testiranje uspješnosti M3 standarda modernizacije

Fighting Falcona, a posebice zbog toga što prethodno navedene četiri europske zemlje kane na razinu tog standarda „podići“ oko 250 borbenih aviona F-16. Na vježbi je inače sudjelovalo stotinu različitih zrakoplova, oko 2500 letaćkog i zrakoplovnotehničkog osoblja, iz osam zemalja (uz domaćina SAD i prethodno navedene europske zemlje, nastupili su još i zrakoplovstva Izraela, Singapura te Ujedinjenog Kraljevstva).

Temeljna odlika M3 standarda je olakšanje radnog sučelja „pilot-avion“, odnosno njime je obuhvaćen opsežan paket softverske i hardverske modernizacije pomoću koje se znatno dobiva na širini i kvaliteti taktičke i borbene iskoristivosti Falcona. Tako među prvim odlikama M3 modernizacije ističu taktički datalink sustav Link 16, te

Joint Helmet Mounted Cueing System (JHMCS). Uz to M3 Falconi moći će nositi i nova zrakoplovna oružja, i to: JDAM (Joint Direct Attack Munition), JSOW (Joint Stand Off Weapon) i WCMD (Wind Corrected Munitions Dispenser).

Uz tako modificirane avione iz sastava EPAF-a, na vježbi „Red Flag 04-3“ nastupio je i određeni broj moderniziranih Falcona na standard M3+ iz sastava USAF-a. Modernizacija američkih Falcona provodi se u sklopu CCIP programa (Common Configuration Implementation Programme), kojim su zahvaćeni avioni F-16C/D Block 40 i Block 50. Inače, CCIP program je osmišljen kako bi se kroz njega obuhvatila modernizacija od čak 650 američkih aviona F-16. Istodobno i Portugal razmatra modernizaciju oko 40 svojih Falcona na M3 standard.

Taktički datalink sustav Link 16 omogućava brzu razmjenu raznih podataka između aviona tijekom leta. Posebice se to odnosi na razmjenu podataka o ciljevima napada, o njihovoj lokaciji te njihovim svojstvima. Sustav Link 16 drastično umanjuje potrebu za dosadašnjom radiokomunikacijom, kako između pilota na borbenim avionima tako i prema operaterima na AWACS-ima (koji su također sudjelovali na ovogodišnjem Red Flagu).

D. OSLOVČAN

Ratna mornarica Kraljevine Norveške u restrukturiranju

Cilj je dostići manje, na zadaće usredotočene obrambene snage, razmještene na manje lokacija nego prije, s većim sposobnostima, u kojima je stručnost i kvaliteta vojnodjelatne osobe važnija od statičkog golemog broja osoblja

Goran ŽANKO

Izgradnja norveških oružanih snaga nakon Drugog svjetskog rata temeljila se na dostizanju sposobnosti zaštite svojih građana i nacionalnih/savezničkih interesa u odnosu na prijetnju s istoka. Padom Berlinskog zida, nestankom dotadašnje prijetnje u klasičnom smislu, pred norveškim političkim i vojnim establishmentom, u skladu s gospodarskim mogućnostima i mjestu u NATO savezu (kolektivna sigurnost), pokazala se potreba za novim osmi-

slanja obrane norveškom parlamentu br. 45 (2000.-2001.), Prijedloga br. 55 (2001. - 2002.) te njegovom implementacijom. Obrana će biti kolektivna, moderna, kompatibilna s NATO članicama, te strukturirana usredotočeno na predviđene zadaće. Namjera je, uz smanjenje osoblja i vojne infrastrukture, povećati brzinu razmještanja snaga na pravo mjesto u pravo vrijeme s dostatnim/učinkovitim vojnim sposobnostima za izvođenje novih zadaća, kako na nacionalnom teritoriju tako i šire na temelju zadaća NATO-a unutar okvira određenog od norveškog civilnog i vojnog establishmenta.

Kraljevina Norveška (Kongeriket Norge), ustavna monarhija na čelu s kraljem Haroldom Petim (od 17. siječnja 1991.), smještena je na zapadnom i sjeverozapadnom dijelu Skandinavskog poluotoka. Obuhvaća površinu od 385 155 km². Od ukupnih 2 542 km, na svojoj istočnoj strani graniči s Ruskom Federacijom

(196 km), Finskom (727 km) i Švedskom (1619 km). Ima izdužen oblik u smjeru sjeverozapad - jugoistok u duljini od 1 752 km. U odnosu na 2 700 km zračne linije ima veoma razvijenu obalu u duljini od oko

Novi brodovi norveške mornarice klase Skjold

20 000 km. Uzduž Norveške prostire se Skandinavsko gorje koje se strmo spušta prema atlantskoj obali. Uz teritorijalno more širine 12 nautičkih milja i gospodarski pojas širine 200 nautičkih milja, Norveška ima ekonomsku i ribarske zone čime se njezina administrativna odgovornost povećava na oko 2 240 000 km². ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Lansiranje protubrodске rakete tipa Penguin s brzog ophodnog plovila

šljavanjem kako modela obrane tako i strukture oružanih snaga za treći milenij. Restrukturiranje oružanih snaga za razdoblje do 2008. otpočelo je prihvaćanjem izvješća Mini-

Geološki aspekti pustinjskog ratovanja

Geomorfologija proučava prirodu, nastanak i evoluciju reljefa uzimajući u obzir fizičke, kemijske i geološke procese koji tvore i mijenjaju reljef

Marko ZEČEVIĆ

Njemački general Erwin Rommel negdje u sjevernoj Africi

i virtualno stvoriti u glavi model prostornog rasporeda i vremensku dinamiku stvaranja geoloških tijela. Pritom dodatne podatke "izvlači" iz tumača geološke karte. Tumač geološke karte je dokument koji se prilaže uz geološku kartu nekog područja u kojem je tekstualno razrađen slijed i strukturni odnosi geoloških jedinica koje su na karti grafički prikazane. Pravilna ocjena prostora pokazala se često kao jezičac na vagi između poraza i pobjede. Vrlo često je pobjedu na bojnopolju dobila strana koja je bolje iskoristila zemljište. U nekim od tih povijesnih vojnih pohoda i bitaka sudjelovali su geolozi kao časnici i/ili kao znanstvanici, a neke vojne operacije su i naknadno geološki analizirane i obrađene. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnici.hr*

G eomorfološki oblici koji čine reljef tvore okoliš u kojem se izvodi vojna operacija te s obzirom na svoje geološke, geotehničke i topografske karakteristike utječu na kretanje, paljbu i manevar postrojbi. Pustinja je zbog klimatskih i geoloških čimbenika izrazito težak i zahtjevan teren za izvođenje vojnih operacija. Današnji reljef, hidrografija, pa u znatnoj mjeri, i vegetacija odraz su geološke građe terena. Za reljefne oblike u pustinji karakteristično je da u manjoj mjeri nastaju kemijskim djelovanjem vode, a znatno većim dijelom mehaničkom erozijom kao posljedica djelovanja vjetrova (eolska erozija) ili dnevne amplitude temperature. Kompilacija između topografskih karata i geoloških karata

omogućuje vojnom geologu procjenu o terenskim čimbenicima bojnopolja. Geološka karta je rezultat studijskog rada geologa i predstavlja grafički prikazanu sintezu geoloških opažanja na terenu, laboratoriju i u kabinetu te daje informacije o geolo-

■ *Pustinja je zbog klimatskih i geoloških čimbenika izrazito težak i zahtjevan teren za izvođenje vojnih operacija*

škom sastavu zemljišta i strukturnim odnosima područja koje obuhvaća. Planeru vojne operacije geološka karta pruža niz važnih informacija ako ima osobu koja može interpretirati geološke podatke ili ako sam ima znanje kojim može logički povezati sve geološke podatke u jednu cjelinu

AH-64 Apache (I. dio)

Već punih dvadeset godina AH-64 predstavlja najučinkovitije protuoklopno oružje američke vojske, a zbog nedavnog ukidanja programa RAH-66 Comanche, vrlo je vjerojatno da će ovu dominantnu ulogu zadržati sve do 2030. Iako predmet čestih rasprava o opravdanosti razvojnog programa, jedan od najvažnijih problema bio je u visokoj cijeni cjelokupnog projekta, ovaj helikopter ostvario je sva očekivanja svojih stvaraoca tijekom borbenih djelovanja, jer kada je američka vojska željela uništiti neki vrijedan cilj u teško pristupačnom okruženju, tada su tražili upravo AH-64

Zoran KESER

Početak razvoja i uspjeh Apachea u mnogočemu može se zahvaliti neuspjehu projekta AH-56 Cheyenne, čije su inovativne ideje u znatnoj mjeri iskorištene u razvoju AH-64 Apache. Apache je stvoren kao odgovor na natječaj američke vojske za razvoj naprednog jurišnog helikoptera (AAH) koji je trajao od 1973. do 1976. godine.

Taj program stvoren je radi stvaranja jurišnog protuoklopnog helikoptera sposobnog za borbeno djelovanje danju, noću te u otežanim vremenskim uvjetima, s naglaskom na mogućnost djelovanja helikoptera s prvih borbenih linija i nepripremljenih površina. Program je počeo ubrzo nakon ukidanja programa AH-56 Cheyenne koji se pokazao kao vrlo skup, s nedovoljnim manevarskim sposobnosti za letenje na ekstremno malim visinama (AH-56 zamišljen je kao visokosofisticirana platforma za nošenje navođenih projektila, pri čemu se nije

pridavala tolika važnost pokretljivosti i samozaštiti kao što je bio slučaj u AAH programu), a i planirana oprema helikoptera bila je ispred svoga vremena. AAH projekt zasnivao

se ponajprije na iskustvu stečenom u Vijetnamu, koja su pokazivala da bi helikopter poput Cheyenne doživio neuspjeh ili u najboljem slučaju ne bi opravdao tolika ulaganja. Osnovne spoznaje uočene u vijetnamskom sukobu bile su da helikopter mora biti što većih manevarskih sposobnosti kako bi mogao letjeti prateći konfiguraciju terena zbog izbjegavanja sve rastuće opasnosti protuzrakoplovnog naoružanja, što je povlačilo za sobom i visoki stupanj aktivne i pasivne zaštite helikoptera. Helikopter mora biti što je više moguće neovisan za djelovanje od drugih jedinica, kako bi u što kraćem vremenu i sa što kraćim zadržavanjem iznad neprijateljskog područja napao te se neprimijetan udaljio. U uži izbor helikoptera koji su ispunjavali AAH zahtjeve našli su se Bellov Model 409 koji je po ulasku u natječaj dobio oznaku YAH-63A, te Hughesov Model 77 koji je označen s YAH-64A. ■

AH-64A

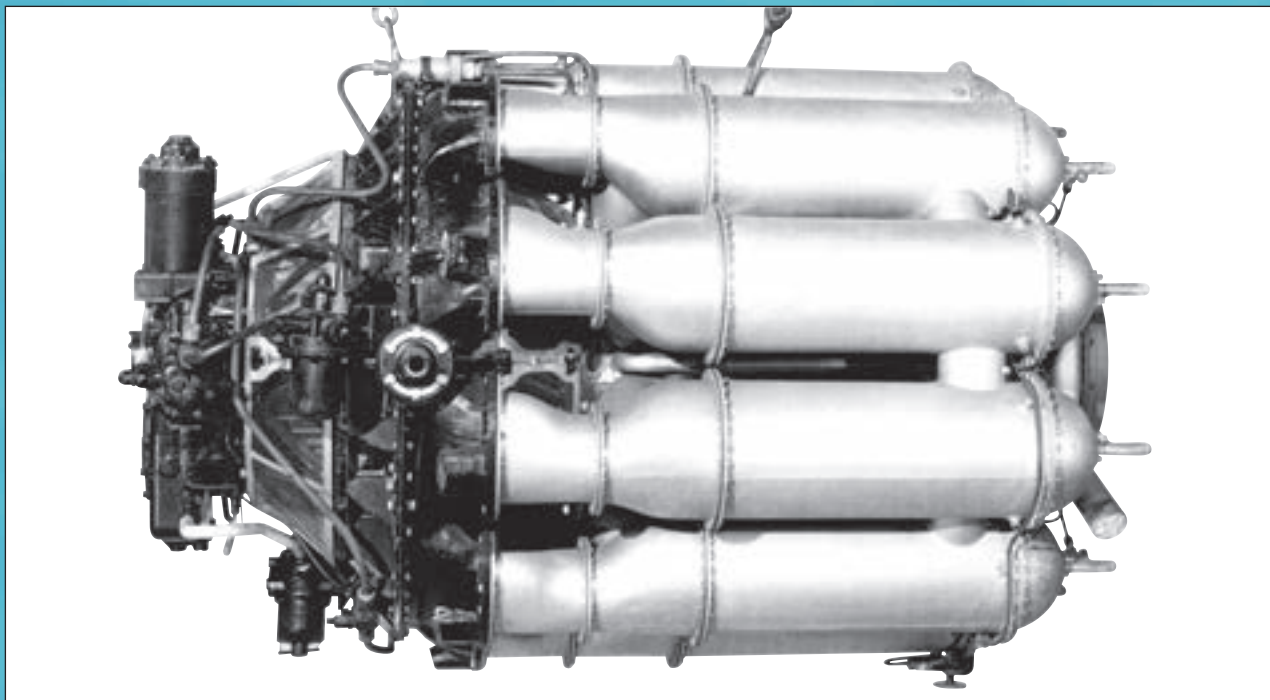
AH-64A u Bosni i Hercegovini 1996.

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnici.hr

Razvoj mlaznih aviona 1937.-1950.

Počeci razvoja

Razvoj mlaznih motora i mlaznog zrakoplovstva počeo je gotovo istodobno u Velikoj Britaniji i Njemačkoj neovisno jedan o drugome. Zbog potreba II. svjetskog rata taj je razvoj bio strelovit i samo trinaest godina kasnije borbeni zrakoplovi s klipnim motorima potpuno su istisnuti s neba

Damir PAVLOVIĆ

Iz dana u dan sve je manje ljudi koji se nisu bar jednom u životu koristili prednostima putničkih aviona na mlazni pogon. Malo njih pritom pomisli kako su to mlaznjaci za nepunih dvadeset godina s neba potpuno istisnuli borbene i putničke avione s klipnim motorima, prouzročivši tako najveću revoluciju u transportu ali i načinu života na Zemlji. Još manje njih zna kako je do toga došlo. Tko su ti ljudi koji su, uz

■ Prvi mlazni avion - Heinkel He-1

nemalu pomoć satelita, od Zemlje napravili globalno selo?

Sve je započelo kad su jedan britanski i jedan njemački inovator, neovisno jedan o drugome počeli razvijati potpuno novu vrstu pogona, znatno moćniju nego svi dotadašnji. Britanac se zvao Frank Whittle, a Nijemac dr. Hans von Ohain. Povijest mlaznog motora počela je 12. travnja 1937. kad je, uvjetno rečeno, proradio prvi

■ Iako projektirani potpuno neovisno jedan o drugome Gloster E.28/39 i He-178 imali su dosta sličnosti

turbomlazni motor Franka Whittlea. Naime, motor je proradio ali je radio samo kratko vrijeme jer se ubrzo, usljed prevelikog broja okretaja i otkidanja lopatica kompresora raspao. Unatoč tome za motor se zainteresiralo tadašnje Ministarstvo zrakoplovstva koje je Whittleu dodijelilo šest tisuća funti za daljnji razvoj i to je uglavnom bilo to. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Sukobi oko Falklandskog otočja II.

Iz klopke u progon

U taktičkom smislu Bitka kod Falklandskih otoka vođena u jesen 1914. godine nije bila posebno važna, budući da je u svojoj osnovi bila svedena na progon, u kojem se brod progonitelj gotovo prilijepio za krmu progonjenog broda. U prvoj njezinoj fazi njemački admiral Spee uspio je nadmudriti Sturdeea, ali britanski je admiral kasnije vrlo razborito iskoristio svoju veću brzinu i veću vatrenu moć

— Jurica MILETIĆ —

Pod zapovjedništvom admirala Sturdeea, 11. studenog 1914. britanski bojni brodovi Invincible i Inflexible zaplovili su put Falklandskih otoka, dok je brod HMS Princess Royal sa zadaćom da štiti Panamski kanal bio upućen u karipsko područje. Britanski se admiralitet pod svaku cijenu želio iskupiti za poraz koji im je Spee prije vrlo kratkog vremena nanio kod Coronela, i upravo su odabrani bojni brodovi morali uništiti njegovu eskadru.

U međuvremenu, Speeovi su se brodovi opskrbili ugljenom, i gotovo lijeno plovili Tihim oceanom, i ne sanjajući da će ih ta ležernost i opuštenost u vrlo bliskoj budućnosti skupo stajati. Napokon je Spee odlučio da uđe u Atlantik i zaplovi put domovine, pa je tako njegova eskadra 1. prosinca prošla Rt Horn, a već sljedećeg dana zarobila brod

Bitka kod Coronela

Od samog početka I. svjetskog rata von Speeova se eskadra usredotočila na uništavanje britanskih trgovačkih i transportnih brodova, i u tom "poslu" postizala sjajne rezultate. U bitci kod Coronela u blizini čileanske obale 1. studenog 1914., Spee je potopio dvije britanske krstarice, Good Hope i Monmouth pod zapovjedništvom Sir Christophera Cradocka (na slici), doslovce deklasirajući Britance i u pogledu topništva i u pogledu pomorskih vještina uopće.

Niti na jednom od potopljenih brodova nije bilo preživjelih, uključujući i samog Cradocka, a preostala dva broda iz flote, Glasgow i Otranto, spasili su se bijegom. Postiđeni britanski admiralitet odlučio je progoniti Speeovu eskadru i uništiti je pod svaku cijenu.

Drummuir koji je prevozio ugljen. Tri su se dana njegovi brodovi odmarali ispred otoka Pictou, dok se

admiral Spee prepirao sa svojim kapetanima, želeći napasti Falklandske otoke. Ma koliko da su mu se njegovi časnici opirali, odlučio je prosljediti sa svojim naukom, i ne sanjajući da će tu svoju

odluku ubrzo požaliti.

U Port Stanleyu, glavnom gradu Falklandskog otočja stražu je čuvao brod HMS Canopus. U istu je luku 7. prosinca stigla flota admirala Sturdeea, a u njoj su bili Invincible i Inflexible, oklopljene krstarice Kent, Carnarvon i Cornwall, lake krstarice Bristol i Glasgow i naoružani trgovački brod Macedonia. Ujutro sljedećeg dana njemačke krstarice Gneisenau i Nürnberg odvojile su se od glavnine eskadre koja ih je slijedila na razdaljini od nekih petnaestak milja, ne bi li napale radiopostaju i lučka postrojenja Port Stanleya.

Spori start

U 8 i 30 spazili su dim koji se vio iz dimnjaka broda Macedonia. No,

Spomenik na prvu bitku kod Falklanda

Početna faza bitke: britanski brodovi progone njemačke

pojma nisu imali da su ih s obale primijetili gotovo sat ranije i da je promatračnica s vrha brda o njihovoj nazočnosti smjesta obavijestila Canopus, a s njega je odmah preko Glasgowa bio obaviješten zapovjednički brod HMS Invincible. Britanski su se brodovi još uvijek opskrbljivali ugljenom i većini njih, uključujući i bojne brodove, tog je treba trebalo dosta vremena da povećaju pritisak pare. Da su ih Nijemci kojim slučajem tad napali, britanski bi brodovi jednostavno bili nepomični ciljevi: svaki brod koji bi pokušao napustiti luku morao bi se na izlazu iz nje suočiti s cjelokupnom njemačkom eskadrom. U slučaju da bude potopljen, njegova bi olupina zatvorila ulaz u luku i brodovi u njoj našli bi se u zamci. Posve miran, admiral Sturdee zapovjedio je svim brodovima da povećaju pritisak pare, a sam otišao da u miru doručkuje.

U međuvremenu, Nijemci su pokušavali odgonetnuti koji su to sve britanski brodovi u luci, nadajući se da je riječ samo o zastarjelim plovidlicama s kojima će lako izaći na kraj. Nisu mogli vidjeti HMS Canopus koji je ležao iza brežuljaka, ali je zahvaljujući domišljatosti zapovjednika, a uz pomoć obalnih promatračnica uspio podesiti sustav za navođenje vatre, i sa samo 12.000 metara udaljenosti otvorio paljbu iz svoje pramčane kule. Prvi je plotun bio prekratak, ali su granate koje su pale ispred njemačkih brodova stigle kao posvemašnje iznenađenje jer nisu mogli vidjeti brod s kojeg se pucalo. Drugi plotun ispaljen iz krmene kule bio je za Nijemce još ve-

će iznenađenje: jedna je granata pogodila krstaricu Gneisenau, i njemački su brodovi uzmakli. Canopus nije nastavio s paljbom, ali je svojom akcijom izvukao cijelu britansku flotu iz vrlo pogibeljne situacije.

Veliki lov

U 9 i 45 luku je napustio HMS Bristol, a 15 minuta kasnije za njim su isplovili Invincible, Inflexible, Kent Carnarvom i Cornwall. Njemačka im je flota bila već izmakla dvadesetak milja, ali s više od osam sati danjeg svjetla koje im je preostalo i uz pomoć pogodnih vremenskih prilika, moglo se očekivati da će britanski bojni brodovi za nekoliko sati stupiti u akciju.

Sad su Nijemci mogli biti sigurni da jarboli koje su vidjeli pripadaju bojnim brodovima koji su mogli postići brzinu od 25 čvorova i tako bili znatno brži od njihovih brodova,

i Spee se zaputio prema jugoistoku, nadajući se da će ući u područje s lošijim vremenskim prilikama i tako umaći Britancima. Premda su se britanski brodovi u početku držali skupa, budući da su bojni brodovi bili znatno brži od ostalih, uskoro su se odvojili i u akciju krenuli samostalno. Malo iza podneva otvorili su vatru, ali vrlo netočnu. Spee je shvatio da je u klopki i zapovjedio svojim oklopnim krstaricama da uspore Britance, istodobno zapovjedivši svojim lakim krstaricama da pokušaju pobjeći, međutim ni Sturdee nije bio naivan: Invincible, Inflexible i Carnarvon pozabavili su se oklopnim krstaricama, dok se ostatak njegove flote okomio na njemačke lake krstarice.

Uskoro su njegovi bojni brodovi plovili paralelno s njemačkim brodovima Scharnhorst i Gneisenau, na udaljenosti od samo 13.000 metara. U odnosu na puhanje vjetrova Nijemci su bili u boljem položaju, jer je britanskim topnicima posao otežavao dim vlastitih topova. Nijemci su izravno gađali, ali na toj udaljenosti, njihove su granate britanskim brodovima nanosile tek neznatna oštećenja. Ni britanski topnici nisu bili loši, čak su postigli nekoliko izvrsnih pogodaka, ali toga zbog loše vidljivosti nisu bili svjesni.

(nastavit će se)

Maximilian von Spee (1861.-1914.) rodio se u Kopenhagenu, a u njemačku carsku mornaricu ušao je godine 1878. U razdoblju od 1887. do 1888. zapovijedao je kamerunskim lukama - u tadašnjoj njemačkoj koloniji. Prije početka I. svjetskog rata bio je na važnim i visokim položajima uglavnom kao savjetnik u proizvodnji i usavršavanju oružja. Godine 1908. postao je čelnikom stožera u zapovjedništvu za Sjeverno more, a do admiral-

skog je čina došao dvije godine kasnije. Godine 1912. postao je zapovjednik njemačke istočnoazijske eskadre, čiji su pripadnici bili i njegovi sinovi, obojica poručnici. Otto je služio na Nürnbergu, a Heinrich na Gneisenauu.

Kazališne predstave u Domu HV-a "Zvonimir"

U organizaciji Odjela za kulturno-društvene djelatnosti Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a u Domu HV-a "Zvonimir" održat će se kazališne predstave:

■ **18. listopada u 19 sati - BALKANSKI ŠPIJUN**, predstava za odrasle u izvedbi glumaca kazališta "Kerempuh"; igraju Mustafa Nadarević, Elizabeta Kukić, Edo Vujić, Anita Matić, Duško Gruborović i dr.; predstava traje 135 min (1 pauza). Besplatne ulaznice mogu se rezervirati **od 11. listopada**.

■ **23. listopada u 18 sati - VILINSKA SVIRALA**, predstava za djecu do 12 godina u izvedbi glumaca kazališta "Žar ptica"; igraju: Otokar Levaj, Žana Bumber, Gorana Vrdoljak i dr.; predstava traje 65 min. Besplatne ulaznice mogu se rezervirati **od 18. listopada**.

Besplatne ulaznice mogu se rezervirati isključivo **od 10 do 12 sati u Odjelu za kulturno-društvene djelatnosti, Stančićeva 6, tel./fax: 68-935.**

Misa u kapeli Vojnog ordinarijata

■ U kapeli Vojnog ordinarijata na Ksaveru u Zagrebu od 10. listopada **nedjeljom i blagdanom s početkom u 11 sati** redovito se slavi sveta misa za vjernike Vojne biskupije, a kapela je otvorena i za ostale vjernike.

BIBLIOTEKA

Fra Branimir Kosec, fra Ante Perković, fra Ivan Mikić, fra Slavko Antunović, fra Smiljan Berišić: Vukovarski franjevci u Domovinskom ratu - ratne i uzničke zabilježbe, Zagreb, 1997.

Zapisi o Domovinskom ratu u Vukovaru, što su ih vukovarski franjevci vodili kao dnevnik, svjedočanstvo su apokalipse jednoga grada, njegovog razaranja i izгона njegovih stanovnika, s očitim ciljem agresora da više ne bude Hrvata i katolika u gradu na Dunavu i Vuki. Ti zapisi govore o franjevcima koji nisu željeli povjerovati da mržnji trebaju razlozi da bi postojala, ali i o njihovom strahu pred vlastitim zatorom, te odlučnosti da unatoč svemu ostanu u Vukovaru sve dok bude ljudi koji ga vole i pate što ga drugi razaraju i njih ubijaju. Ništa se što se dogodilo u Vukovaru ne prešućuje u tim zapisima.

Istodobno, taj je dnevnik dio dugog ljetopisa, zapravo vjekopisa. Naime, franjevačko bratstvo vukovarskog samostana vodi svoj ljetopis od kraja 17. stoljeća. "U njemu je sačuvan spomen na mnoge godine rata i mira, stvaranja i razaranja, prirodnih katastrofa, duhovnih zaleta i zamora", zapisao je u uvodnom slovu knjige fra Emanuel Hoško. Autori knjige svjedoci su svih događanja i strahota koje su zadesile Vukovar od sredine 1990. sve do njihovih posljednjih, uzničkih dana u Vukovaru.

Nikolina PETAN

17. listopada 1931. Osuđen Al Capone

Al Capone, najpoznatiji mafijaš svih vremena, u vrijeme prohibicije nagomilao je bogatstvo u vrijednosti od 100 milijuna dolara. U vođenju svog podzemnog carstva uposlio je više od 600 gangstera.

Državno tužiteljstvo nije imalo osnove za podizanje tužbe jer su svi nelegalni poslovi bili vješto prikriveni, a za mnoga ubojstva nije bilo svjedoka. Na kraju je ipak pronađeno rješenje - zajedno sa 69-oricom svojih ljudi Capone je uhićen zbog utaje poreza. Osim za 200 tisuća dolara, optužnica ih je teretila za pet tisuća raznih povreda Zakona o prohibiciji. Optužnice koje su se odnosile na utaju poreza bile su dovoljne da "kralj čikaškog podzemlja" bude 17. listopada 1931. osuđen na jedanaest godina zatvora. Novinske priče o utaji poreza od samo nekoliko dolara samo su dio mita o najpoznatijem svjetskom kriminalcu. Kaznu je izdržavao u kalifornijskom otočnom zatvoru Alcatraz. Pušten je u siječnju 1939., ali kao olupina od čovjeka zaražen sifilisom. Na poslijetku je umro 1947. u svom dvorcu u Miami Beachu.

22. listopada 1797. Prvi skok padobranom

Prvi kontroliran i uspješan skok s visine koju čovjek bez pomoći tehnologije ne bi preživio izveo je potkraj 18. stoljeća Andre-Jacques Garnerin. Taj francuski pustolov je, ujedinivši dobro poznavanje fizike i ludu hrabrost, godinama radio na izumu koji će usporiti čovjekovo propadanje kroz zrak. 22. listopada 1797. podigao je balon na visinu od 1000 metara i izveo povijesni skok padobranom. Prvi prototip nije imao zračni otvor na vrhu, pa je Garnerin otplutao zrakom više od kilometar i pol od mjesta gdje je iskočio. Nakon tog uspješnog skoka Garnerin je sa svojim timom išao diljem Europe, predstavljajući svoj izum. Dvije godine kasnije njegova supruga je postala prva žena koja je skočila padobranom.

leonriz@net.hr

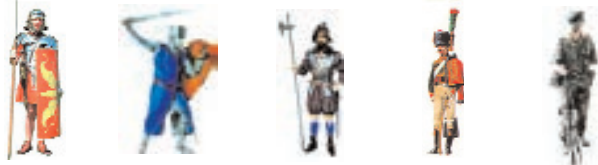
SLOVO DUHOVNOSTI

Nedjelja 17. listopada

Na mnogo mjesta i u Starom i u Novom zavjetu nalazimo poruke koje nam upućuje Nebeski Otac, a možemo ih sažeti u nekoliko riječi: "Molite i dobit ćete!". Zašto bismo morali nešto moliti, ako je Bog iznad nas i zna točno što nam treba? Zato što je molitva čin poniznosti, kako u komunikaciji s drugim ljudima tako i prema Bogu. Problem nastane kada čovjek zaboravi da je ipak ograničen i da ne može bez pomoći drugoga. Bog uvijek čuje čovjekovu molbu. A zašto ju ponekad ne usliši? Zato što njegovi putovi nisu i naši putovi i njegovo djelo spasenja nadilazi naše želje i usmjerenja. Jer, ne zaboravimo, molitva Bogu nije magični čin. Ako je naša molitva usmjerena pravednosti kakvu Bog očekuje, ona će uvijek biti uslišana. Molitva udovice, o kojoj nam govori današnji evanđeoski odlomak, uzor je prave kršćanske molitve.

Željko STIPANOVIĆ

Grčki hopliti

Teški grčki oružnik, poznat pod nazivom **hoplit** na golom je tijelu imao vunenu košulju koja je u Spartanaca u pravilu bila grimizne boje, a preko nje je navlačio kožni oklop s metalnim pločama koji se na prsima kopčao kao kakav steznik. O pojasi su mu visjele također kožne, okovane vrpce kao zaštitna donjeg dijela tijela, a u uporabi su bili i ljuskavi i lančani oklopi, dok je na nogama nosio tzv. kovane nazuvke.

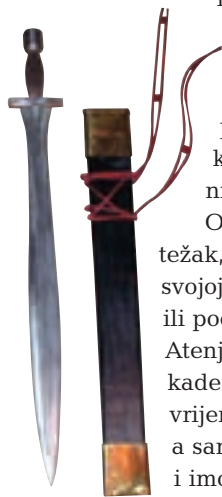
Spartansku je glavu pokrivala pustena kapa, a atenska je kaciga bila izrađena od mjedi, sa zaslonom za vrat i nos, te pomičnim zaslonima za obraze. Korinška je, pak, kaciga pokrivala cijelo lice i imala rupe za oči

i nos. Na lice se spuštala samo u boju, inače se dizala na čelo.

Sredinom kacige išao je most, učvršćenje u koje je bila utaknuta perjanica, nerijetko kakva šarena krpa od kože. Između kacige i vojničke glave bila je debela vrpca.

Okrugli ili ovalni štit, uvijek vrlo težak, sezao bi od očiju do koljena i na svojoj vanjskoj strani nosio gradski grb ili početno slovo naziva dotičnog grada. Atenjani su imali naslikanu sovu, a Lakademonjani slovo **lambda**. Štit je za vrijeme puta obično nosio rob-pratitelj, a samo oružje hoplita ovisilo je o ukusu i imovnom stanju njegova vlasnika.

Mač se nosio s lijeve strane i bio je kratak. U Sparti mu je dužina najčešće bila pola metra, a kao oružje, mnogo je prikladniji bio za bodenje negoli za udaranje. Umjesto mača, za udaranje je služilo koplje, obično dugo oko tri metra. Za razliku od hoplita, **peltasti** su bili lako naoružani vojnici. Svoj naziv duguju lakom kožnom štitu (na grčkom - **pelte**). Nosili su kožne nazuvke i duža koplja, od 3 do 5 sulica, pa ih neki nazivaju i **suličarima**. Sulice su im bile dugačke od metra i pol do dva metra, a na težem su kraju imale posebnu omču u koju se prilikom bacanja stavljao kažiprst, a kako bi se remen prilikom bacanja odvijao, sulica bi se zavrtjela i većom snagom udarila protivnika.

Jurica MILETIĆ

www.mil.ru

Dosad smo, zbog tehničkih razloga, zaobilazili site **ministarstva obrane Ruske Federacije**, no, riječ je o doista dobrom siteu, koji je, unatoč nepostojanju linka na engleskom jeziku (cijeli site je isključivo na ruskoj ćirilici) vrlo čitljiv i pregledan. Za one koji znaju ruski pretraživanje sitea neće biti nikakav problem, ali za one koji ne vladaju

tim jezikom i pismom, kažimo dvije, tri osnovne stvari.

Kao prvo, na Home pageu (**www.mil.ru**), s desne strane u stupcu nalaze se najnovije vijesti, a arhiva tekstova ispod prvog linka u lijevom stupcu (Press služba). Update tekstova obavlja se redovito, u prosjeku svakih dan - dva i s obzirom na to, nakon svakog updatea možete očekivati nekoliko novih vijesti ili obavijesti. Drugo, fotogalerija je izvršna unatoč fotografijama u srednjoj rezoluciji. Nalazi se kao posljednji link u Press službi, a u galeriji se nalazi čak 199 fotografija. Među njima, to je izvršna vijest za ljubitelje militarije, nalazi se priličan broj oznaka grana i postrojbi. Link **fotogalerija** postoji i u svim podstranicama dužnosnika ministarstva obrane, no, pritom nije riječ o fotografijama koje se nalaze u glavnoj fotogaleriji, nego isključivo o onima koje su vezane uz određenog dužnosnika.

Na kraju, sve važno na siteu smješteno je na **Home pageu** u lijevom stupcu. Unatoč problemu s pismom preporučujemo da kliknete na pojedine linkove i vidjet ćete da nije preveliki problem shvatiti o čemu je riječ. Mogli biste se ugodno iznenaditi...

Ivan BELINEC

KVIZ

1. Američki građanski rat je u filmu *Rađanje jedne nacije* 1915. godine epski opisao redatelj:

- A John Ford
- B David Wark Griffith
- C Orson Welles

2. Veliko književno djelo Jamesa Jonesa ekranizirano je 1953. godine:

- A *Od sada do vječnosti*
- B *Gettysburg*
- C *Tanka crvena crta*

3. U filmu *Most na rijeci Kwai* glavnu je ulogu igrao Britanac:

- A Alec Guinness
- B Laurence Olivier
- C Michael Caine

4. Mel Gibson glumio je u ratnom filmu:

- A *U orlovom gnijezdu*
- B *Galipolje*
- C *Dan D*

5. Ulogu spašenog vojnika Ryana u poznatom filmu glumio je:

- A Tom Hanks
- B Tom Cruise
- C Matt Damon

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ

Referencije: 10-20-30-40-50

HRVATSKI VOJNIK

www.hrvatski-vojn timer.hr